

DATED
NEWS
DELIVER BY
SATURDAY
JULY 25

LAIKS

WEEKLY NEWS
PERIODICAL
POSTAGE PAID
AT LARGO, FL
AND ADDITIONAL
MAILING OFFICE
(USPS 301-500)
ISSN 1089-8832

"LAIKS" IS PUBLISHED SINCE 1949 // "LAIKS" IZNĀK NO 1949. GADA
Published 48 times per year except the first week of May, the last week in June, the second week in September, the last week in December
Published weekly by: Latvian Newspaper "Laiks", Inc., 114 4th Ave NW, Largo, FL 33770
POSTMASTER: Send address change to: "Laiks", 114 4th Ave NW, Largo, FL 33770
Phone: 727-953-6313; Fax: 727 286 8543; E-mail: rasma@laiks.us

Lasiet tīmeklī!
www.laiks.us

Volume LXVI Nr. 28 (5725)

2015. gada 25. jūlijs – 31. jūlijs

Gaŗezera svētku dienās

VILNIS TROPS

Gaŗezera 50 gadu svinību laikā notika arī vairāki mākslas sarikojumi. Uz daiļamata meistar pulcēšanos "Sietiņu" ēkā bija sabraukuši sava amata pratēji, arī no valsts attālākajiem nostūrēm. Laika gaitā mūsu daiļamata meistar pulcēšanās ir izaugušas jaunas un ļoti radošas personības. Gaŗezera svētku

ricības komiteja bija parūpējusi par iespēju nokļūt amatnieku tirdziņā, kā arī ansambļu koncertēšanas vietā "Atbalsis".

Dodoties pa ceļu uz Gaŗezera Vasaras vidusskolas pusi, ir iespēja iegriezties trijos Latviešu centra mūzejos: Skautu un gaidu mūzejā, Tautas Lietiskās

mākslas mūzejā, kas nes tautas daiļamata meistara Osvalda Grīna vārdu, kā arī Klinklāva galerijā.

Klinklāva galeriju vada Līga Ejupe. Kā viņa pati atzina Mākslas tirgus atklāšanā, pēdējās nedēļas aizritējušas, lai atlikušajās dienās pirms Gaŗezera jubilejas svinībām

sagatavotu Mākslas darbu tirgu. To ir paveikuši pieci cilvēki, kuri ik dienu ir strādājuši gaŗas stundas, līdz 400 darbu ir izlikti apskatei un pārdošanai. Līga teica – tas ir darbs, ko var darīt tikai reizi 50 gados. Liels palīgs ekspozīcijas iekārtošanā ir bijis viņas vīrs Imants, Gaŗezera prezidents.

No redakcijas. Jaunais *Laika Mākslas kalendārs 2016* būs veltīts tieši Klinklāva galerijas popularizēšanai, un tas sauksies „No Klinklāva galerijas dārgumu pūra”. Tradicionālais *Laika Mākslas kalendārs* ir sagatavots iespiešanai un jo drīzi dosies ceļā pie Jums, cienījamie lasītāji!

Gaŗezera prezidents Imants Ejups (no labās) apspriežas ar Paulu Berkoldu

Mākslas galerijas vadītāja Līga Ejupe atklāj Mākslas tirgu

Skautu vadītājs Uldis Sīpols atklāj piemiņas plāksni Richardam Rollim

Ar saviem stikla darbiem no Floridas bija ieradusies Lauzumu ģimene

Latvian newspaper

LAIKSFrequency: WKLY EXC 1ST WK - MAY; LAST WK - JUN;
2nd WK - SEPT; LAST WK - DEC**Latviešu nedēļas laikraksts**Iznāk sestdienās, 48 reizes gadā
Abonēšanas maksa ASV dolāros: 1 gadam US \$ 144.00;
6 mēn. US \$ 83.00; 3 mēn. US \$ 50.00.

Redakcija Rīgā, Ģertrūdes ielā 27, Rīga, LV-1011, Latvija.

Tālr.: +371 67326761, fakss: +371 67326784

e-pasts - redakcija@laiks.us
mājaslapa - www.laiks.usRedaktore: Ligita Kovtuna
mob. tālr.: +371 29439423. e-pasts: ligita@laiks.us**Par REKLĀMU un SLUDINĀJUMIEM,
kas iesniegti LATVIJĀ, maksājumi notiek EURO.**Neizlietotus manuskriptus un fotoattēlus redakcija neuzglabā.
Redakcijai ir tiesības iesūtītos materiālus izmantot arī saīsinātus.Laikrakstā iespējams, ar autora vārdu vai iniciāļiem
parakstītajos rakstos izteiktās domas ar redakcijas viedokli
par pašu jautājumu var arī nesaskanēt.

Par reklāmas vai sludinājuma saturu atbild reklamdevējs.

Administratore ASV: Rasma Adams
114 4th Ave NW, Largo, FL33770
Tālr.: 727 953 6313, fakss: 727 286 8543
e-pasts: rasma@laiks.usKandas ziņas: Mārtiņš Štauers
104-3000 Notre Dame Street, Lachine, QC, H8S 2H1
Tālr.: 514-639-8722, e-pasts: stauvers@yahoo.ca,**Par REKLĀMU un SLUDINĀJUMIEM,
kas iesniegti ASV, maksājumi notiek ASV dolāros.**Sēru sludinājumus un adresu maiņas sūtiet pēc adreses
50 Sternberger Ave Unit 5, Long Branch, NJ 07740
e-pasts: LaiksDSR@aol.com**LAIKS**50 Sternberger Ave Unit 5,
Long Branch, NJ 07740
laiksdsr@aol.com

Lūdzu, maksāt ASV dolāros uz "Laiks" Inc. vārda

Abonējiet laikrakstu LAIKS, neizejot no mājām – lietojiet
www.laiks.us!"LAIKA" abonements maksā: 3 mēnešiem.....ASV \$ 50.00
6 mēnešiem.....ASV \$ 83.00
1 gadam.....ASV \$ 144.00Floridas iedzīvotāju ievēribai! Lūdzu pievienojiet 7% Floridas
nodokli par laikraksta abonēšanu!Gada abonenti saņems bez maksas:
• sešus JAUNO LAIKS pielikumus;Laiks pa gaisa pastu Amerikā
Gadā ASV \$235.00.....6 mēneši \$130.00
Laiks pa gaisa pastu Latvijā
Gadā ASV \$235.00.....6 mēneši \$130.00
Laiks pa gaisa pastu Kanadā
Gadā ASV \$260.00.....6 mēneši \$140.00
Laiks pa gaisa pastu citur ārzemēs
Gadā ASV \$330.00.....6 mēneši \$175.00

JAUNO LAIKS abonements sešas avīzes

Gadā.....ASV \$30.00

Kanadā gadā.....ASV \$35.00

Ārpus ASV LAIKU var pasūtīt tikai pa gaisa pastu.

Ar šo nosūtu Jums

US \$ _____ par _____ mēn./ _____ gadu

Ja abonementu nevēlaties atjaunot, lūdzu, norādiet iemeslu

Uzvārds, vārds: _____

Adrese: _____

zip: _____

LASĪTĀJU BALSISDr. KĀRLIS I. ĀBOLIŅŠ,
Luksemburga/Latvija**Kādi bēgļi Latvijai?
Kristīgie un arī islāmticīgie sīrieši!****Latvijas valdība ir nolēmusi
divu gadu laikā uzņemt 250
bēgļus, kuŗi, bēgot pa Vidus-
jūru, ir nokļuvuši Grieķijā vai
Itālijā. Šis lēmums bija ļoti
grūts un tika pieņemts vien ar
argumentu, ka dalība Eiropas
Savienībā (ES) nozīmē solidā-
ritāti ar citām ES dalībval-
stīm.**Pretarguments par bēgļu uz-
ņemšanu ir, ka Latvijā jau tā ir
saskelta sabiedrība, jo PSRS
laikā Latvijā izmetināja tūksto-
šiem „bēgļu” no citām PSRS val-
stīm. Nevis Latvijai ir jāsolidā-
rizējas ar ES dalībvalstīm, bet
gan tām būtu jāsolidārizējas ar
Baltijas valstīm, it sevišķi jau ar
Igauniju un Latviju, kur šie
„bēgļi” ir tūkstošiem. Vai, uzņē-
mot bēgļus no Tuvo Austruma
kaŗa un nabadzības valstīm,
Latvijas iedzīvotāji vēl vairāk
sašķelsies un kaitēs Latvijas un
Igaunijas pamattautām? Nē, tas
nenotiks, ja uzņemsim bēgļus
no Sīrijas, kā kristīgos tā arī
islāmticīgos. Kāpēc tā, kur tam
ir pamatojums? Pamatojums
tam ir arī manā pieredzē un
zināšanās.Esmu strādājis daudzās Tuvo
Austrumu valstīs galvenokārt
Eiropas Savienības (ES) un Ei-
ropas Investīcijas Bankas (EIB)
uzdevumā, tur uzlabojot finanču
organizāciju un it sevišķi – lai
veicinātu jaunu, mazu un vidē-
ju uzņēmumu piekļuvi kredi-
tiem.Sīrijā strādāju 2007. gadā. Ne
reizi vien pusdienojot Damaskā,
Sīrijas galvaspilsētā, ar Vācijas
sūtni šai valstī, viņš man Sīriju
raksturoja kā tolerantāko un
drošāko Tuvo Austrumu valsti.
Patiešām: kuŗā citā arābu valstī
kristīgās baznīcas un mošejas
strādā plecu pie pleca? Tas navpat Turcijā – ES kandidātvalstī.
Kristietis Sīrijā svētdienās var
nākt uz darbu pulksten divpadi-
smītos – pēc svētdienas diev-
kalpojuma. Sīrijā piektdienās
nav „lidojošās mošejas”, kuŗas
uz tepīkiem ierīko – kā Alek-
sandrijā, Ēģiptē – galvenās ielās
ar piebildi, lai neticīgie piek-
tdienās nerādās uz ielām. Piek-
tdienās Sīrijā ir kā pie mums
svētdienās. Sīrija ir Tuvo Aus-
trumu viseiropiskākā valsts ar
eiropiskiem pilsoņiem, un tas
attiecas kā uz kristiešiem, tā
islāmticīgiem.Sievietes Sīrijā brauc ar auto-
mašīnām, esmu Damaskā redzē-
jis tik īsus brunčus, kādus nere-
dzēju pat Parīzē. Sīrijā nav
daudzsieviības, ģimenēs caur-
mērā ir trīs bērni. Izglītība un
medicīniskā aprūpe – Eiropas
līmenī. Kā nekā Sīrijas presi-
dents ir izaudzis Anglijā un tur
izstudējis par acu ārstu.Tātad Latvijai nebūs problē-
mas uzņemt bēgļus no Sīrijas.
Tie, kas paliks Latvijā, ļoti iespē-
jams paliks par latviešiem.Manā vadībā Sīrijā izveidoja
tādu pašu garantijas banku, kā-
du es to izveidoju Ķīnas Tautas
Republikā (ĶTR) 2001. – 2002.
gadā. Šīs bankas faktiski ir attī-
stības un garantijas bankas. Ķīnā
banka sāka garantēt medicīnis-
kās tehnikas ražošanas kredi-
tus. Šodien Ķīna eksportē me-
dicīnisko tehniku.Sīrijā bankas pirmais piedā-
vājums bija garantēt kredītus
vai investīcijas, lai attīstītu me-
dicīnisko pakalpojumu eksportu.
Uz Damaskas un visas Sīrijas
Lielmuftija fatvas pamata Sīrijas
garantijas banka bija pirmā un
vienīgā islāma pasaulē, kuŗa
garantēja kā islāmu, tā neislāmu
finanču produktus.Uz medicīniskiem pakalpo-
jumiem Sīrijā jau pirmā dienā
pieteicās vairāk nekā tūkstoš
sieviešu, galvenokārt no Sauda
Arabijas un Kataras. Un tad
Sīrijā sākās iznīcība.Mans asistents, ar kuŗu man
vēl šodien ir labs kontakts, reiz
teica: „Bos no Latvijas, pat es
nevarēju iedomāties, ka būs tik
daudzi, kuŗi gribēs aizkavēt, lai
Sīrija būtu Tuvo Austrumu Ķīna.”**Godātā „Laiks”
redakcija!**Esmu vienisprātis ar Jāni
Daugavieti (*Laiks*, Nr. 26), ka
Latvijas likumdevējiem ir jāsa-
rīko tautas referendums sakarā
ar Ziemeļāfrikas un Tuvējo Aus-
trumu bēgļu novietošanu Lat-
vijā. Imigrantu uzņemšana val-
stī ir sarežģīts projekts, tādēļ
par to būtu jānobalso visai
latviešu tautai.Latvija nesēnā pagātnē ir jau
uzņēmusi bēgļus. Ja valstī atkal
nometinās jaunus pajumtes mek-
lētājus, tad tas varētu būt drauds
latviešu tautai un valodai, jo šo
250 jauniebraucēju skaits īsā
laika brīdī būs tūkstošos. Bēgļi
arī dzīves parašās un materiālā
ziņā atšķirsies no vietējiem
Latvijas iedzīvotājiem.Dzīmtēnē šie apstākļi var radīt
domstarpības kā arī nevēlamas
aktivitātes.

RASMA DINBERGA

**Latvijas latviešu
viedokļi par
bēgļu problēmu**Zigurds Palejs Rīgā: „Tie po-
litiķi, kuŗi uzskata, ka Latvijai ir
jāuzņem bēgļi, nedomā par
sekām. Patlaban mēs dzīvojam
puslīdz mierīgi, bet, kad šurp
atbrauks musulmanticīgie, mēs
taču nezinām, kādas būs viņu
prasības, beigās iznāks tā, ka
būsim uztaisījuši epicentru visā-
dām nepatīkšanām. Arī bēgļu
jautājumu, tāpat kā citus svarīgos
jautājumus, mūsu valstī izlemj
koalīcija, diemžēl bez sīkākas
analīzes, ko tas dos Latvijas val-
stij.”Andris Ludvigs Rundāles pa-
gastā: „Esmu pret bēgļu ieplūdi-
nāšanu Latvijā, jo mums jau tāpat
pietiek savu iebraucēju – vairāk
nekā 200 tūkstoši krievvalodīgo,
kuŗi negrib integrēties. Un kur
nu vēl robežpārkāpēji, par ku-
riem regulāri ziņo plašsaziņas
līdzekļos! Daudzi ir satraukušies,
vai Āfrikas bēgļi mūsu valstī
neievedīs slimības, kuŗas te ne-
kad nav piedzīvotas.”(No *Latvijas Avīzes*
21.07.2015)**Riga Ven Travel Inc.****IEPRIECINI SAVU SIRSNIŅU
AR INTERESANTU CEĻOJUMU!
Mēs varam palīdzēt!**Zvaniet – INESE ZAKIS
Tālr.: 727-623-4666
6301-D Pelican Creek Crossing
St. Petersburg, Florida 33707
e-pasts: rigaven@aol.com

DACE
APERĀNE

Ņujorkas latviešu koris svinēja 40 gadu jubileju ar skaistu un svinīgu latviešu koŗmūzikas koncertu Ņujorkas latviešu ev. luteriskās draudzes gleznainajā īpašumā Katskiļu kalnos 24. maijā. Jau pirms koncerta valdīja svētku noskaņa, kad klausītāji ne vien no Ņujorkas, bet arī no citiem latviešu centriem, cits ar citu runājās un baudīja koristu sagatavotās garšīgās uzskodas. Viņi priecājās par iespēju satikties saulainā pēcpusdienā un par gaidāmo koncertu, kas ir kļuvis par vienu no visnozīmīgākajiem kultūras notikumiem Ziemeļamerikas latviešu mūzikas dzīvē. Uz koncertu bija ieradies Latvijas pārstāvniecības ANO vēstnieks Jānis Mažeiks ar kundzi Daci un ģimeni.

Šogad paiet 15 gadi, kopš viesu koŗi un to diriģenti no Latvijas piedalās Ņujorkas koŗa rikotos dziedāšanas saietos un koncertos Katskiļu nomētnes sarīkojumā zālē. Šoreiz viesu koris no Latvijas bija 35-balsīgais VEF Kultūras pils jauktais koris "Teika" ar savu diriģenti Daigu Galeju. Montrealas koŗa "Atbalss" 13 dziedātāji jau 16. reizi pēc kārtas piedalījās Ņujorkas koŗa gadskārtējā koncertā, diemžēl šoreiz bez diriģenta Andreja Vitola. Kopā ar Ņujorkas latviešu koŗa 38 dziedātājiem, koklētājiem un citiem instrumentālistiem koncertā piedalījās gandrīz simt dalībnieki no jaunās līdz vecākajai paaudzei, degsmīgi atskanodami plašu programmu, kas bija veltīta Raiņa 150 gadu un Bruno Skultes 110 gadu jubilejai. Koncertā diriģēja Ņujorkas latviešu koŗa ilggadīgais vadītājs Andrejs Jansons un diriģente Laura Padega Zamura, kā arī Daiga Galeja un otra viesdiriģente no Latvijas – Agita Ikauniece. Klavieru pavadījumu izcili spēlēja komponiste, ērģeliece, pianiste un Ņujorkas koŗa bijusī palīgiđirģente Ilze Akerberga, koŗa bija īpaši mērojusi ceļu no Indianapolises līdz Katskiļiem, lai piedalītos jubilejas koncertā.

Programmas sākumā, pēc kokļu ansambļa (S. Padega Grendze, M. Ģiga, A. Jansons, S. Dindzāne-Van Sant, E. Zālite, A. Zamura, K. Zamura un L. Padega Zamura) un flautistes Lalitas Saliņas raiti nospēlētās Bruno Skultes "Ganiņu dejas", klausītāju pilnā zālē sagaidīja koristus ar siltiem aplausiem. Apvienotā koŗa mūzikas daļa iesākās liriskā noskaņā, koristiem maigi nodziedot pazīstamā koŗu koŗu dziesmu aranžētāja Edgara Lindes skanīgo sēļu tautasdziesmas apdari "Tumsnā, vakarā" Agitas Ikaunieces izteiksmīgā vadībā. Vījoļu partijas dzidri spēlēja māsas Silvija Padega Grendze un Laura Padega Zamura. Dirģēdama B. Skultes tautasdziesmas

apdari "Tumsnā naktē", L. Padega Zamura no koristiem panāca izlīdzinātu un siltu toni. Viņas interpretācija rēzeknietes Ilonas Rupaines latgaļu tautasdziesmas apdarē "Oki leji, leiten", kā arī postfolkloras grupas "Ilģi" mūziķa Māŗa Muktupāvela un jauniešu koŗa "Balsis" dziedātāja Emīla Rusova latviešu tautasdziesmas apdarē "Labvakaru, rudzu lauks" izcēla abu dziesmu senatnīgos elementus; pēdējā apdarē atsevišķos pos-

mos tīrskanīgi dziedāja neliels sieviešu vokālais ansamblis.

Jāņa Lūsēna melodiskajā oriģināldziesmā "Nakts un sapņi" (Fricis Bārda), diriģente Daiga Galeja smalkjūtīgi panāca no koristiem plūstošu un skaistu skanējumu. Pēterŗa Butāna "Mīlestības cikls" (Fricis Bārda) ar trim romantiskām dziesmām uzjautrināja kā klausītājus, tā arī pašus koristus, koŗi uz šo priekšnesumu momentā paspēja sasiet ap kaklu un pleciem

koŗus lakatus un šalles. S. Padega Grendzes un L. Padegas Zamuras rapsodiskā vījoļu spēle pastiprināja cikla bohēmisko noskaņu, koŗā pilnībā iejutās diriģente Agita Ikauniece, brīvi un šarmanti vadot kori. Imanta Kalniņa dziesmā "Baltais solījums" (M. Cielēna) A. Ikauniece izveidoja aizkustinošu un spilgtu kulmināciju, koŗā koristu balsis brīžam līdzinājās stīgu skanējumam; dziesma izpelnījās lielu atsaucību un bija jāatkārto.

(2001). Šoruden A. Jansons atkal diriģēs "Daugavu" Rīgas latviešu biedrībā, koncerts paredzēts 11. oktobrī (ieteicams sekot mājaslapai www.rlb.lv tuvākai informācijai).

Šoreiz "Daugava" tika atskaņota kamerorķestŗa pavāđījumā (S. Padega Grendze, L. Padega Zamura – vijoles, S. Kristapsons – alts, T. Kristapsons – čells, M. Guse – kontrabass, L. Saliņa un S. Ŷivleniece – flautas, Ā. Putenis – sitamin-

Ņujorkas latviešu koŗa, Rīgas jauktā koŗa „Teika” un Montrealas latviešu koŗa „Atbalss” koristi un diriģenti. Pirmā rindā vidū no kreisās: diriģents Andrejs Jansons, diriģente Laura Padega Zamura; no labās: diriģente Agita Ikauniece. Kreisā pusē stāv Laila Saliņa, labā pusē stāv diriģente Daiga Galeja, Agnese Fišere-Dzērve un Ilze Akerberga // FOTO: Edgars Zālite

Koklētāju ansamblis koncertē

Trīs koŗa diriģenti Ņujorkas latviešu koŗa "ziedu laivā". No kreisās: Daiga Galeja, Andrejs Jansons, Laura Padega Zamura

Divas dziesmas – rokgrupas "Prāta Vētra" solista Renāŗa Kaupera "Mana dziesma" (I. Cipe) un komponista Raimonda Tiguļa mistiskā "Lec, saulīte" (R. Bugavičute) nobeidza koncerta pirmo daļu.

Koncerta otrā daļā skanēja Bruno Skultes "Daugava" – simfoniskā poēma-mistēŗija ar Raiņa dzeju diriģenta Andreja Jansona vadībā. Skaņdarbs, koŗu A. Jansons uzskata par B. Skultes meistariģāko kompozīciju, bija arī paŗa autora iemīļotākais darbs. Bruno Skultes opuss ir ieņēmis ļoti nozīmīgu vietu Ņujorkas latviešu koŗa vēsturē. Tas bija pirmais lielās formas skaņdarbs, koŗu A. Jansons iestudēja ar Ņujorkas latviešu koŗa un "Rotas" koŗa dziedātājiem, to uzvedams 1977. gadā greznajā Lincolna centra Alice Tully zālē ar Ņujorkas pilsētas operas orķestŗa mūziķiem. Kad koris 1989. gadā pirmo reizi koncertēja Latvijā, A. Jansons novadīja "Daugavas" pirmatskaņojumu Latvijā uz Latvijas Nacionālās operas skatuves. Atceroties šo koncertu, A. Jansons rakstījis, ka gribas uzskatīt to par "Ņujorkas latviešu koŗa darbības kalngalu" ("Jaunā Gaita", 2015. g. vasaras numurs). Pēc tam Andrejs Jansons nodiriģēja "Daugavu" Latvijas Universitātē (1992) un Rīgas Latviešu biedrībā

instrumenti, M. Kristapsons – sintezators un I. Akerberga – klavieres). Vokālais kvartets – soprāns Agnese Fišere-Dzērve, mecosoprāns Laila Saliņa, tenors Jurģis Liepnieks, kā arī baritons un teicējs Ivars Stonins dziedāja savas solo partijas ar lielu pārliecību un teicamu mūziķi bija savu uzdevumu augstumos, atskanodami Bruno Skultes dziļi latvisko un mūzikālajā dramaturģijā krāŗņo partitūru ar neatlaidīgu emocionālitāti un pilnskanīgu toni, A. Jansona kvēlā vadībā. Kad izgaisa "Daugavas" pēdējās mūzikālās fraze, tad gan diriģents, gan solisti, gan instrumentālisti un koristi saņēma ovācijas un ilgus aplausus no koncerta apmeklētājiem. Sekoja "Pūt, vējiņi" klātesoŗo diriģentu vadībā. Ņujorkas latviešu koŗa priekšniece Aija Pelše sumināja Andreju Jansonu, pasniedzot viņam jubilejas kliņģeri, kas mirdzēja daudz mazu svecīŗu gaismā. Brīnišķīgs koncerts bija vareni izskanējis, par ko visi koncerta dalībnieki varēja justies ļoti gandarīti un laimīgi!

Pabalstu koncertam snieguŗi: Ņujorka štata mākslas padome, Latvijas vēstniecība ASV, Latvijas pārstāvniecība ANO, Ņujorkas latviešu ev. lut. draudze un Ņujorkas latviešu koŗa labvēļi.

VĒL PAR OKUPĀCIJAS MŪZEJA NĀKOTNES NAMU

ILZE MIĶELSONE
Mg. arch

KRISTAPS ĢELZIS
mākslinieks

Nez vai toreiz, 2007. gadā, zinot, ka kļūsim par tik psiholoģiski piesātināta procesa ķilniekiem, pietiktu drosmes startēt ar savu priekšlikumu atklātajā konkursā. Noslēdzoties šī gada Latvijas Arhitektūras Gada balvas sarīkojumam, kuŗā ekspluatācijā nodoto Latvijas Nacionālās bibliotēkas būvi kritizēja kollēģi žūrijā, uzmanību piesaistīja ilggadējās projekta arhitektes Sandras Lagunovskas komentārs: „Lai Dievs jūs sargā kādreiz piedalīties grandiozu, valstisku projektu īstenošanā, kuŗu projektēšanas laikā politiskie spēki ietekmē pēc par-

autoriem Memorials ir pirmām kārtām risinājums.

Pretnostatījums un līdzsvars

Darbs ar Memoriaļa projektu izaicina ārkārtīgi plašu spektru no iespējamajām būves uztveres šķautnēm, – pilsētbūvniecisko, māksliniecisko tēlniecisko, akustisko, tehnoloģisko inovāciju, vides pieejamības, drošības un objekta turpmāko apsaimniekošanu. Noregulēt tās vienotā, augstvērtīgā produktā ir darba

kāta formas parafrāze par terminu „dzelzs priekšskars”, kas atgādina par nepārvaramu šķirtni starp divām ideoloģiski telpiskām pasaulēm, starp Rietumiem un Austrumiem, starp brīvas valsts pilsoņu tradīciju vērtībām un totalitāras sistēmas iznīcinošo diktātu.

Tā ir siena, kuŗas centrā ir simboliski vārti, nosacīti atvērta dzelzceļa transporta vagona formā. Simbols tūkstošu mūsu Latvijas pilsoņu traģiskajam ceļam uz svešu un noslēgtu „pazemi”, tālu no mājām un dzimtenes. Pakāpiens pēc pakāpiena uz nebrīvu un neatgriezenisku likteni. Vārti,

laukuma tranzīta zonas sātā. Tā robežojas ar Strēlnieku laukumu, Okupācijas mūzeju un Grēcinieku ielu. Projekta risinājums ir ievērtēts un apstiprināts detālplānojuma materiālā. Sākotnēji izvērtējot pilsētbūvniecisko situāciju atbilstībā, risinājums pieļauj un jau

apstiprinājis „Piesaistītā zemes gabala plāna robežu”, un gatavo reģistrāciju zemes grāmatā ar atsevišķi izdalītu kadastra numuru. Gruntsgabalam nav reljefa, nav apstādījumu, tā segums ir sliktā tehniskā stāvoklī. Lielu daļu paredzamā gruntsgabala pazemes

Padomju okupācijas upuŗu memoriāls

NO VĒSTURES

Rekonstruējamā mūzeja ēka tika uzbūvēta 1970. gadā pēc arhitektu Dzintara Driķas (1928–1993) un Gunāra Lūša-Grīnberga (1932–2015) projekta kā Latviešu sarkano strēlnieku memoriāla sastāvdaļa, kuŗš ietver arī tēlnieka Valda Alberga (1922–1984) veidoto strēlnieku skulptūru ēkas priekšplānā. 20. gs. 90. gadu sākumā mūzeju slēdza, un ēku no jauna atklāja 1993. gada 1. jūlijā – nu jau kā Latvijas Okupācijas mūzeju, kuŗa juridiskais īpašnieks un pārvaldītājs ir Latvijas Okupācijas mūzeja biedrība (OMB), kas ir pēctece Latvijas 50 gadu okupācijas mūzeja fondam (OMF), kuŗš darbojas no 1993. līdz 2006. gadam.

Sākot Melngalvju nama būvdarbus, 1996. gadā nedaudz tika samazināta mūzeja ēkas daļa pret to. Andŗa Bērziņa vadītā Rīgas dome 1999. gadā pieņēma lēmumu nojaukt mūzeja ēku, to argumentējot ar nepieciešamību atjaunot Rātslaukuma apbūvi. Savukārt, strauji augot sabiedrības interesei par mūzeju, tas izjuta telpu trūkumu, un, pēc Latvijas Okupācijas mūzeja fonda lūguma arhitekts Gunārs Lūsis-Grīnbergs 2000. gadā radīja skici ēkas attīstībai virzienā uz Kaļķu ielu ar apmēram 2000 m² lielu programmu. Priekšlikums neguva atsaucību, un mūzeja fonds 2001. gadā uzaicināja arhitektu Gunāru Birkertu sniegt savu mūzeja piebūves koncepciju.

OMB valdes priekšsēdis Valters Nollendorfs atceras: „Mūsu pirmās sarunas ar Birkertu nebija par piebūvi, bet gan par iespēju paplašināt telpas un ielaist gaismu pazemē. Pēc vairākiem piegājieniem šo ideju nācās atmet. Tikai tad sekoja ideja par piebūvi.” Okupācijas mūzeja paplašinājums paredz divstāvu ēkai piebūvēt jaunu trīsstāvu apjomu, kas pēc augstuma būtu līdzvērtīgs esošajam mūzejam, kuŗam saglabās tumšas pati-

nas vaŗa apdari, bet piebūvi apdarinās ar gaišo Somijas granītu. Pret Grēcinieku ielu piebūve noslēgsies ar stikla sienu. Jauno mūzeja veidolu izsaka metafora – no tumšās pagātnes uz gaišo tagadni un apskaidroto nākotni. Nākotnē laukumā tiks izvietots arī Okupācijas upuŗu piemiņas memoriāls. 2001. gada oktobrī Birkerta projekts tika publiski apspriests, piedaloties arī Gunāram Lūsim-Grīnbergam. Okupācijas mūzeja arhīva ir saglabāties 2001. g. 16. oktobra sanāksmes video, kuŗā ēkas autors atzīst, ka „Birkerta priekšlikums ir noteikti pareizāks, jo tas vairāk atbilst situācijai, kādā šī ēka tika radīta”.

OMB ir aktīvi piesaistījusi mērķziedojumus mūzeja iekārtošanai Nākotnes namā. Līdz šim piesaistīts 1 500 000 eiro, no kuŗiem 500 000 eiro izlietoti jaunās ekspozīcijas tehniskā plāna izstrādei, vairāku stendu un multimediju iekārto iegādei un izstrādei.

Pēc Birkerta iecerēs, skatā uz mūzeju no Daugavas puses ēkas priekšā iecerēts iestādīt bērzu birzi, kas laužas cauri sarkanajam bruģim. Ideja ir radusies, simbolizējot bērzus, ko Latvijā Otrā pasaules kara laikā stādīja 1941. gadā deportēto piemiņai; arī trimdā bērzi kļuva par dzimtenes simbolu. Ēkas daļai, kas pieguļ Grēcinieku ielai, ir projektēts iedzīlējums – lai izgaismotu pagraba stāva telpas un uzsvērtu ielas bijušās apbūves līniju. Mazajā gājēju ielaņā starp ēku un Melngalvju namu paredzēts panduss, tā nodrošinot vides pieejamību.

G. Birkerta metafora iekļauta arī jaunās ekspozīcijas stāstā, kas nebeidzas ar okupācijas beigām, bet ved tālāk – uz neatkarību, valsts atjaunošanu, okupācijas seku pārvarēšanu un gaišo nākotni. Ekspozīcija tiek veidota pēc Pētera Dajevska telpas iekārtojuma meta.

tiju vajadzībām, kuŗu celtniecību neatbalsta pilsētas pašvaldība un vēl visādas negācijas, tai skaitā medijos, un beigās – Latvijas Arhitektu savienība – institūcija, kas pārstāv Latvijas arhitektu viedokli sabiedrībā un kuŗu, pēc būtības, pārstāvēja žūrija, ir devusi vērtējumu, ka ir uzcelta nekam nederīga ēka gan arhitektoniski, gan kultūrvēsturiski, gan funkcionāli...”

Lai arī Memoriaļs kā objekts, protams, nav salīdzināms ar LNB, taču valsts – pilsētas, varas – izpildvaras attiecību likloči šo būvju procesos dublējas, arī kritikas no kollēģu puses netrūkst. Objekts ir pabijis diskusiju krustugunis ar pretrunīgiem skatupunktiem un kalpojās kā iegansts virknei citu problēmu „augšamcelšanai”, piemēram, kopējas laukuma attīstības vīzijas neesamībai. It kā ar to vēl nebūtu gana, objekts nes sevī vēl kādu „elles kodu” – politiski naidīgu diskursu starp divām nācijām.

Šis objekts, kuŗš vienlaicīgi ir gan solījums, gan valsts nozīmes politisks apliecinājums, gan attīstības sastāvdaļa, gan „kļūda”, ir uzticēts tieši mums un visa cita starpā, kļuvis arī par personisku pārbaudi attiecībā uz izturību un cilvēcību. Savu lēmumu esam pieņēmuši, un jau labu laiku šķīrojam skatupunktus, kā tos „kuŗos nav” un „kuŗos ir” pamatotu argumentu klātbūtne, jo mums kā

virszedevums, lai tas kalpotu ne tikai kā profesionāls etalons, bet arī apliecinātu, ka Latvijas politiski represētie ir pelnījuši no mūsu valsts pašu augstvērtīgāko uzticības apliecinājumu. Gribētos arī uzsvērt objekta formas vēstījuma toleranci, kuŗu esam pasvītrojuši gan metaforā, gan būves attiecībās ar mūzeja ēku un laukumu, – pretnostatījumu un līdzsvaru. Memoriaļam, kā īpaši vērtīgai monētai, vienmēr būs divas puses. Tomēr par visu svarīgāks ir tās mērķis apmaiņai pret vispārcilvēciski visbūtiskākajām vērtībām. Mūsu valsts vēstures pieredzei šeit jābūt kā skaidram, vizuālam atgādinājumam brīdī, kad mūsu izvēle ir Latvijas un katra tās pilsoņa nākotne.

Pieminēt, atgādināt, brīdināt

Projekta mērķis ir radīt būvprojekta dokumentāciju kultūras jaunbūvei, piemiņas kompleksam, kuŗa pamatzedevums ir atdzīvināt okupācijas upuŗu – reālu cilvēku – piemiņu. Iesaistot ikdienas pilsētas dzīvās skaņas tēlnieciskās arhitektūras formā, tās radīs simbolisku apliecinājumu saiknei starp šodienas gaitām un mūsu tautas skumjākajiem vēstures brīžiem. Padomju okupācijas upuŗu Memoriaļa ideja ir Latvijas vēstures pieredzē brīdināta pla-

kas ar negaisam līdzīgu vibrāciju un skaņu ik brīdī atgādināšums vēstures draudīgo atbalsi.

Pieminekļa sienas divpusējais tēls simboliski pasvītro divu pasaulu, divu atšķirīgu politisku sistēmu faktūras vērtību ciņu. Viena puse silta, tautiska ornamenta rakstā veidota. Meistaru rokām, no ekstrudētas keramikas šūnu elementu mozaikas vienota plakne, pret otru, formā askētiski plakanu, sevi glorificējošu un apdullinošas krāsas tērauda sienu, ar pār “pazemi” augšup, strupceļā vedošo pakāpienu elementu centrā.

Austrumu puses simbolisko sarkanā tērauda plaknes vidū nepielūdzami skaŗ neizdzēšams un trausls, ļoti personisks vēstures artefakta motīva nospiedums. Reljefs zīmējums, kas veidots pēc Okupācijas mūzeja eksponāta – kabatas lakatiņa, ko tālajā izsūtījuma vietā izšuvusi Mērija Stakle un viņas likteņa biedri, iemūžinot savus parakstus(..)

Tie ir objekta risinājuma pamatnosacījumi, kuŗiem, saskaņā ar konkursa nolikumu, ir cieša tematiska, telpiska un tehniskas infrastruktūras saikne ar Okupācijas mūzeja ēku un plānoto piebūvi – tā ir proporcionāli atbilstoša Mūzeja iecerētajai pārbūvei un kopskatā zīmīgi papildina to sānskatā, bet pilnībā atsedz skatā no Daugavas krasta.

Projektējamās būves novietne atrodas aktīvi lietotā Vecpilsētas

konkursa materiālos ir atainojis iespējamo laukuma perimetrālo apbūvi, kā arī neizslēdz citus laukuma nākotnes risinājumus, ja tādi rastos. Plānotajam gruntsgabalam ir dalīta piederība. Rīgas domes Īpašuma departaments ir

daļas sastāda blīvs esošu apakšzemes komunikāciju izvietojušs. Projekta statuss: sarunu procedūra. Publikācija tapusi sadarbībā ar žurnālu *Latvijas Arhitektūra*. Temata turpinājumu lasiet nākamajā numurā.

MĀRIS
BRANCIS

Pirmajā sestdienā pēc Jāņiem – 27. jūnijā Pasaules latviešu mākslas centra galerijā Cēsīs atklāja otro diasporas izstādi, ko veido jaunākie dāvinājumi. Tā vismaz vēsti dažī laikraksti. Par to, kas šoreiz izstādīts, izstādes anotācija klusē – tā joprojām aicina iepazīties ar Gerdas Rozes, Māra Raudziņa un citu mākslinieku darbiem, ko galerija ieguvusi jau agrāk un ko skatījām veselu gadu Cēsīs.

Gints Grinbergs. Drauds. 2012

Pēc maniem aprēķiniem jaunajā izstādē izlikti 25 autori – no Lielbritānijas vienīgi Laimonis Mieriņš, citi no Austrālijas, ASV un Kanadas.

Ekspozīcija iznākusi ļoti iespaidīga un pārlicinoša. No vienas puses, autori pārstāvēti ar vairākiem darbiem un tāpēc nerada sadrumstalotības iespaidu. Un, ja arī kādam ir tikai viens opuss, tad lielākoties tas ir augstā mākslinieciskā līmenī. Sevišķi iepriecinoši, ka daļa mākslinieku veikuma Latvijā iepriekš nav redzēta, piemēram, Veltas Dzirnes, Jāņa Šenberga, Rutas Smilškalns, Imanta Lapiņa, Ineses Birstiņš un dažu citu darbi.

No otras puses, izstādei smagsvars ir divi jauni (blakus trešajam, kas zālē palicis no iepriekšējā gada) tēlnieka Jāņa Mintika (ASV) skulpturālie veidojumi. To monumentalitāte un vērienīgums paceļ kopējo izstādes vērtību. Telpu piestrāvo grandiozs mākslinieka iekšējais spēks un domāšanas dziļums. Tas galerijai ir ārkārtīgi vērtīgs gūvums.

Tikpat nozīmīgs ir Ritas Grendzes (ASV) 2013. gada tapušais veltījums „Luizei”, kurā ir tuvu pie simts dažāda apjoma metāla sašķeltas un atkal savienotas sfēras (bumbas), nobērtas uz grīdas, kas liek padomāt, ko māksliniece grib pavēstīt. Gadu vecāka ir Ginta Grinberga (ASV) skulptūra „Drauds” (angļu variantā – „Saber Rattler”), ko veido atrasti metāla priekšmeti un detaļas. Kopā salikti jaunā kombinācijā, tie runā par

sociāli nozīmīgu temu – naidīgu, militāri noskaņotu cilvēku draudiem sabiedrībai, valstīm, pat visai cilvēcei kopumā. Kompozīcija ir vienkārša, bet izteiksmīga, detaļās precīza. Veiksmīgs ir arī apgaismojums – ēnas uz sienas darbam piešķir idejiskās asociācijas.

Ievērojams ir Annas Annuss – Hāgenas (ASV) dāvinājums – trīs darbi, kuŗi arī bieži darināti no dažādiem priekšmetiem. Šis

krāšņu un harmonisku.

Gleznieciski izteiksmīgs ir Imanta Lapiņa (Kanada) „Drēzdenes tepikis” (2012). Emociju un tēlu pārpilni ir Lidijas Dombrovskas-Larsenas (Austrālija) 2006. gadā gleznotie „Plūdi” un trīs gadu jaunākais „Vulkāns”, kas apliecina mākslinieces spēcīgo iekšējo enerģiju un gaišo pasaules uztveri.

Marka Rotko glezniecības iespaidus varam atrast Marka J. Ba-

Velta Dzirne. Nakts alegorija. Ella

kollāžas metālā ir daudznozīmīgas, piesaista ar domas asumu un jutīgo attieksmi pret pasauli. Māksliniece pievērš uzmanību arī krāsai, kas papildina tēla lasījumu. Viņai tikpat svarīgs ir rāmīss, kas turpina darba pamatideju.

Turpretim Zanes Treimanis (ASV) veidojumi kokā ir dekoratīvi skaisti, asprātīgi, kompozīcijā sarežģīti, parasti vienā tonalitātē. Gluži pretējs ir Intas Goddard (Austrālija) darbs „Mazas podziņas – ne piespraušanai” (2007), kas izceļas ar minimālistisku formu, skaidrību un precizitāti. Ļoti izteiksmīgs ir vieglais tonējums. Ar atrastiem priekšmetiem strādā arī Inese Birstiņš (ASV), piedodot tiem jaunu jēgu. Diptichu „Pāris. II” (1999) veido asamblāža un fotogrāfija. Krista Svalbonas (ASV) galerijai atvēlējusi keramikas darbu „Pagātnes analīze” (2007), kurā būtiskas ir daudznozīmīgas detaļas un izpildījums.

Vienīgā fotomāksliniece izstādē ir Ivonne Vāra (Vaar, Kanada). Viņa uzdāvinājusi galerijai tos attēlus, ar kuriem viņa ieguvusi atzinību pasaules foto vēsturē – gandrīz vai mistiskas gaismas apspīdētos pilsētas arhitektūras ritmus, kur kā neparasts elements ielaužas daba un cilvēks. Viņai svarīgas ir detaļas.

Neskartā daba ir Daces Birkchans (Kanada) eļļas gleznas „Purvs” centrā. Velta Dzirne (Kanada) mūsu priekšā atklāj sievietes pasauli – ļoti maigu, trauslu, reizē spēcīgu, bieži dekoratīvi

Rita Grendze. Luizei. 2013

rena (ASV) darbā „Tēli uz sienas” (1997) un Visvalža Reinholda (Kanada) „Ausmā”, kas izceļas ar maigo kolorītu, izteiktām faktūrām un vienkāršību, kā arī iekšēju monumentalismu. Ar triju toņu krāsulaukumu atturīgo eleganci un līgano, rāmo ritmu, kas piedod iekšēju spēku, izceļas Haralds Noriša (Austrālija) akrila gleznojums „Ingress 1” (2003).

Rutas Smilškalns (ASV) „Spoles” (2005) piesaista ar jutīgo krāsu pielietojumu un mierīgiem ritmiem. Kaut arī Dagmāras Igailes (ASV) abstraktās gleznas ir nelielas, taču to krāsu jutīgajos kārtojumos un ritmos paslēpts liels garīgais spēks, kas „izpleš” fiziskos izmērus. Darbos valda siltie toņi un apcerīga harmonija. Krāsu saskaņa nomierina un dod pat siltu garīgu veldzējumu.

Bet Juris Aleksandrs Kaķis (ASV) „spridzina” krāsas, tās uzšķaidīdams vai ļaujot tām brīvi tecēt pa gleznas virsmu. Krāsu priekam ļauj arīdzan Valda Ostreichere (Oestreicher) (Kanada), bet krāsas, strādājot pie savām klusajām dabām, viņa kārtoti ar apdomu. Tām piemīt estētiska elegānce un iekšēja harmonija.

Vēl gleznas dāvinājusi Valda Zobens un Andris Leimanis (abi no Kanadas).

Dzīvespriecīgi ir Mārtiņa Gaujas (Austrālija) krāsu zīmējumi – koši, dekoratīvi, dzīvi apliecināti. Pilns traģisma ir veltījums Jānim Pauļukam – stāsts par radoši dedzīga cilvēka dzīves drāmatismu.

Izstāde ir lieliska!

Latvijā maz zināma Jāņa Šenberga daiļrade, turpretim Austrālijā viņš ir viens no iecienītākajiem latviešu izcelsmes māksliniekiem, kuŗš bieži strādā ar lielām formām, tāpēc ir patīkami Cēsīs sastapties ar viņa 1997. gadā tapušo veltījumu Melburnai – celtnēm un dažādām konstrukcijām pieblīvētu modernās pasaules skatījumu.

Turpretim Laimoņa Mieriņa (Lielbritānija) daiļradi labi pazīst dzimtenē. Ja pirmajā izstādē pagājušajā gadā Cēsīs iepazīstināsim ar viņa abstraktajām gleznām, tad šoreiz eksponēti vairākos periodos zīmētie sieviešu akti. Tie apliecina viņa zīmētāja meistarību, kas atgādina par Anrī Matisa (Henri Matisse) līniju tvirtumu.

Pasaules Latviešu mākslas savienība ir uzsākusi Latvijai ļoti vērtīgu darbu – savākt latviešu diasporas gleznas, grafikas, skulp-

uzsāks arī pētniecisko darbu.

Tajā pašā laikā Pasaules Latviešu mākslas savienības mājaslapā trūkst – vismaz es neatradu – ziņu kā par iepriekšējo, tā par šo izstādi (ir tikai par centra atklāšanu Cēsīs). Varbūt informācija atrodama kur citur? Ar to gribu teikt, ka nepietiek, ja izstāžu zāli atver un sarīko kādu darbu kolekcijas skati. Jārūpējas par to, lai šo lielisko izstāžu zāli zinātu arī citviet Latvijā. Citādāk Cēsīs, ja pavaicājam garāmgājējiem turpat netālu no galerijas par tās atrašanos, maz kuŗi zina, kur tā meklējama. Diasporas mākslas izstāžu zāle jāieved Latvijas kultūras un mākslas dzīves aprītē. Cēsīs ir mākslas vēsturnieki, kuŗi varētu palīdzēt. Varbūt jāsameklē kāds students Latvijas Mākslas akadēmijā, kuŗš studē un ar laiku pārņemtu savās rokās šo darbu, ja neatrodas piemērots cilvēks no

Rita Grendze. Luizei. 2013

tūras, fotogrāfijas un citus mākslas veidus Cēsīs. Latvijas Nacionālais mākslas muzejs glabā lielisku diasporas kolekciju, taču tajā trūkst ļoti daudzu autoru daiļdarbu. Iegādei naudas tam trūkst. Jādomā, ka tad, kad paveikta būs arī Cēsu galerijas jeb izstāžu zāles otrā kārtā, pienāks diena, kad Pasaules Latviešu mākslas savienība ne tikai aicinās ziedot, bet arī pati varēs pirkt un

diasporas? Te varētu lieti derēt kāda stipendija, kas financē jauna cilvēka studijas un sagatavo profesionālam darbam ar diasporas mākslu.

Pieņemu, ka šāds stāvoklis ir pārejoša parādība – patlaban dienaskārtībā ir ēkas otrās kārtas remonts un kolekcijas glabātavas izbūve, taču par nākotni jādomā jau tagad.

Jānis Mintiks. 1

PAUL GOBLE

Its civil society has made Ukraine stronger today than it was a year ago

Ukraine does not have the time for modernization of the kind Western societies went through or the kind of strong state that modernized some Eastern ones, Valery Pekar says. Instead, it has had to rely on its dynamic civil society, which with its “do it yourself” attitude has brought Ukraine back from the brink of being a failed state.

In the article called “A ‘Do-It-Yourself’ Country” in *Novoye Vremya*, an instructor at *Kyiv Mohyla Business School* observes that not long ago “Ukraine looked like a typical failed state: its government machine was in ruins, there was no army, no judicial system, no national idea, nor any national project. Such countries typically don’t stand up to a military attack and fall into pieces.”

That is what Ukraine’s enemies counted on. But it didn’t happen. Why not? “Why is our strength today greater than it was a year ago?” According to Pekar, there is an obvious answer: “thanks to volunteers and thanks to a strong civil society,” which made up for the shortcomings of the state at a time when rapid change was needed.

“Located on the edge of a continent between the two gigantic geopolitical plates of Europe and Asia, divided over the course of centuries between empires and having weak national elites and long breaks in its own statehood,” he writes, “Ukraine was in the club of late modernizers.” And it had to figure out how to escape.

Neither of the usual recipes was available, Pekar says.

The European path, based on the gradual appearance of new values and social practices, was impossible because Ukraine simply has not had the time to wait for these things to happen, Pekar says. And the Asian path, based on the imposition of these values by a strong state, was precluded because Ukraine lacks that kind of state mechanism.

As a result, Ukrainians had to look elsewhere, and “our instrument of modernization, the moving force of change” has been civil society, something “politicians do not understand and fear” and whose members do not trust the authorities and “without waiting for commands from above are creating new precedents and practices and in the future new social institutions.”

The country “which is arising as a result,” he says, can be justifiably called “a Do-It-Yourself Country.” That is “a completely new model one that does not correspond to either the traditions of slow European growth from below not with the practice of rapid Asiatic imposition from above.

Importantly, Pekar says, this “third path” was not so much chosen as the result of something spontaneous “when a critical mass of people with new values had already taken shape.” That makes Ukraine particularly interesting among the inevitably interesting category of “late modernizers.”

According to the Kyiv professor and entrepreneur, the success of Ukraine’s modernization depends on advances across “a

broad front,” including economic modernization and the appearance of a middle class, spiritual modernization with dialogue among religious confessions, cultural modernization with the appearance of new heroes, identity modernization with the creation of a political nation, and intellectual modernization with the increase in the status of higher education.

Obviously, he acknowledges, a great deal of work still needs to be done in each of these areas, but **there is already enough progress to declare that Ukraine’s achievement over the last year has had less to do with either bottom-up or top-down modernization than with the emergence of Ukrainians prepared to “do it themselves.”**

LĀSMA
GAITNIECE

Aizejot un atgriežoties *Pedezes pagasta Petričeki. – Rīga, Vesta – LK, 2015. – 568 lpp. Sastādītāja un redaktore Ieva Gundare. Māksliniece Daiga Brinkmane*

Vasaras sākumā manās rokās nonāca kāda apjomīga un smaga grāmata, ar kuŗu, tā aizrāvos, ka darba lasīšana aizņēma tikai piecus vakarus. Runa ir par seriālu *Laika grāmata nesen klajā nākušo izdevumu „Pedezes pagasta Petričeki”*. Tā kā uz grāmatas vāka attēlots Krustakmens – liecinieks senajai robežai starp Pleskavas, Vidzemes un Vitebskas gubernām – ar gadskaitli „1782”, to pat neatverot, uzreiz skaidrs, ka šis darbs būs vēsturiskas ievirzes sacerējums.

Tā izrādījās taisnība, vien ar piebildi, ka grāmatas autori vienā stāstījumā meistarīgi savijuši trīs vēstures – Latvijas vēsturi, Petričeku dzimtas vēsturi, nedaudz pat pasaules vēsturi. Galvenā uzmanība centrēta uz Petričeku dzimtas likločiem, sākot ar tās aizsācēju Karel Petričeku, kuŗš pasaulē nācis karalienes pilsētā Hradeckrālovē (Bohēmija; tagadējā Čehijas teritorija) un savas dzīves otrajā pusē nokļuvis mūsdienā Latvijas teritorijā – Pededzē. Dzimtas īpašumā pēcāk nonāca mājas ar neparastu nosaukumu „Liepāja”. Šim īpašumam ar trešo lielāko Latvijas pilsētu gan nav nekādas saistības, tik vien kā šis nosaukums.

Grāmatas ievadā lasāms pieņēmums: „Stāsts par Petričeku dzimtu varētu sākties kā pasākā – „Reiz kādā karaļvalstī, brīnišķīgā senā pilsētiņā dzīvoja turīgs miesnieks Karels ar sievu Annu un bērnu pulciņu.” Tomēr šī nebūs pasaka, bet vēstījums par Petričeku ģimenes vēsturi 150 gadu garumā [...]” (13.lpp.). Jāpiebilst, ka autori rakstīšanas procesa laikā šo pieteikumu strikti ievērojuši. Lai noturētu lasītāju uzmanību, vietumis stāstījumā iepīts par kādai ģimenes legendai, savu-

kārt vēstures mīļotājiem par prieku regulāri dotas norādes, kādi svarīgi notikumi aprakstītajā laika periodā norisinājušies pasaulē.

Uz grāmatas vāka nav norādīts autors. Sākot izdevumu šķirstīt, saprotu, ka tas ir kopdarbs, strukturēts sešās daļās, ieskaitot pielikumu. Ievadu veidojusi izdevuma redaktore Ieva Gundare, savukārt tam sekojošos Petričeku dzimtas vīriešu – Jevgeņija, Jāņa un Juŗa – atmiņu stāstus rakstījuši viņi paši. Ja vēlamies būt vēl precīzāki, Ņujorkas Valsts universitātes Vides zinātņu un mežsaimniecības kolledžas emeritētā profesora Jāņa Petričeka dzīvesstāsts tapis, izmantojot Edītes Irbes un Pēteru Zariņa interviju.

Dzimtas vēstures atspoguļojums grāmatā īsti „uzņem apgriezienus” ar bijušā Pededzes pagasta valdes priekšsēdētāja un pasta priekšnieka Edgara Jevgeņija Renē Petričeka atmiņu stāstu, kam seko viņa dēlu Jāņa un Juŗa dzīvesstāsti. Grāmatā Jevgeņija stāstījums iekļauts, izmantojot piecas viņa dzīves laikā sarakstītās burtnīcas, kā arī fragmentus no dažādām vēstulēm, ko autors rakstījis meitai Ludmilai, dēliem Jurim, Jānim un vedeklai Rūtai, prāvestam Pāvilam Ķirsonam un citiem. Jāpiebilst, šo atmiņu autora rakstības stils izdevumā saglabāts neizmānīts, tāds kā tas bijis oriģinālā.

Jevgeņijs chronoloģiskā secībā, sākot ar bērnību, skolas un studiju gadiem Pleskavā, aprakstījis savu dzīvi un iespaidus, kā arī paudis uzskatus, vietumis visai neordinārus, par reliģiju, bērnu audzināšanu, savas mītnes zemi – Amerikas Savienotajām Valstīm un latviešu likteni trimdā. Visvairāk piesaista viņa pārdomas par vēstures notikumiem un peripetijām, kas kardināli mai-

nījušas pasauli, piemēram, par 1905. gada un 1917. gada revolūcijām. „Revolūcija izcēlās tamdēļ, ka valsts priekšgalā ar ļoti lielu varu atradās galīgi nespējīgs valdnieks, ka iedzīvotāji neizturēja kara grūtumus un revolucionāri ar Vācijas naudu visur kūdīja, īpaši Petrogradā, ļoti daudz sapulcināto mobilizēto fabriku strādnieku.” (144.lpp.) Lasot šīs lappuses, iespējams gandrīz vai fiziski sajūst, cik liels bijis autora naidis pret komunistiem, kuŗu zvērību dēļ Petričeku dzimta Latviju bija spiesta atstāt: „Es gan ticu, ka komunisms ar laiku arī sabruks, bet tas gan var vilkties diezgan ilgi [...]” (153.lpp.) Lasot dzīvesstāstu, piesaistīja un pat lika pasmaidīt Jevgeņija Petričeka kritiskā attieksme pret Raini un viņa daiļradi, kas cieši sasauca ar kāda cita autora – Fēliksa Cielēna – darbu „Laikmetu maiņā. Atmiņas un atziņas” (4 sējumi; Stokholma, 1998.). Žēl, ka mūsdienās šāds Raina daiļrades vērtējums tiek uzskatīts gandrīz par politnekorektu... Arī attieksme pret Andrievu Niedru, šī vīra uzskatiem un rīcību Jevgeņijam bijusi diametrāli pretēja kā lielākajai latviešu daļai. Jāpiebilst, atmiņu autors savus neordināros uzskatus, ņemot talkā loģiku, pat vairākkārt ir pamatojis, piemēram: „Kad 1924. gadā Niedra atgriezās Latvijā, viņu tiesāja par nodevību, lai gan 1919. gadā vēl nebija vēlēta Satversmes sapulce, nebija valsts pamatlikumu, un kultūrālās zemēs likumiem nav atpakaļejoša spēka. Tātad Niedru atzina par vainīgu bez likuma.” (134.lpp.)

Apjomīga ir grāmatas daļa, kuŗā iekļauts Juŗa Petričeka dzīvesstāsts. Pēc recenzijas autore subjektīvā viedokļa tās ir inte-

resantākās lappuses izdevumā. Aizkustina stāsta sākumā atspoguļotā pirmā sastapšanās ar nāvi, kā arī Pededzes meža pārdzīvotais izbilis, taču visvairāk – aizbraukšana no Latvijas, došanās bēgļu gaitās. „Kuģis piestāja Daugavā. Uz tā uzcēla un sakrāmēja bagāžu. Devāmies uz Dancigu. Neatceros, ka, dodoties ceļā, visi būtu dziedājuši „Dievs, svētī Latviju”. Tā 7. septembrī atstājām Latviju.” (225.lpp.) Kaut arī bērnībā nācies piedzīvot tik lielu zaudējumu, Juŗa Petričeka gaitas pēc nokļūšanas mītnes valstī uzskatāmas par laimīgām – studijas Stanforda universitātē, veiksmīga ģimenes dzīves izveidošana, kā arī darba uzsākšana. Latvietim darbs vienmēr bijis svarīga dzīves sastāvdaļa, izņēmums nav arī atmiņu autors. Juris Petričeks saistībā ar šo jautājumu paudis interesantu domu: „Tagad es daudz vairāk domāju par dzīves jēgu, savukārt toreiz gribējās, lai manam darbam ir jēga. Manuprāt, pastāv divi darbi, kas dod acīmredzamu gandarījumu – būt lauksaimniekam: apar, iesēj, nopļauj, redzi sava darba augļus acu priekšā, un būt skolotājam: redzēt, ka 30 knauķiem kaut kas iemācīts, ka viņi attīstās, redzi sava darba augļus un redzi tūlīt.” (335.lpp.) Iespējams, tieši meklējot jēgu jeb piedzīvojumu dzīvei, atmiņu autors kopā ar dzīvesbiedri Ritu savulaik aktīvi iesaistījušies dažādu sabiedrisko organizāciju – Latviešu fonda, 2x2 un 3x3, kā arī citu – darbībā. Šī iemesla dēļ ir interesanti uzzināt viņa spriedumus un vērojumus, kas saistīti ar latviešu sabiedrisko dzīvi trimdā: „Es neuzskatu par pareizu, ka par 3x3 nometnes idejas pamatlicēju un idejas māti dēvē Līgu Ruperti. 3x3 aizsākumi meklē-

jami Latviešu fonda gadskārtējā sapulcē, ko parasti sauca par NNN – „Nedēļas nogale nākotnei?” (390.lpp.)

Lūzums gan atmiņu autora, gan viņa dzīvesbiedres Rītas dzīvē sācies pēc brauciena uz Latviju. Kaut arī abi savu latvietību ļoti kopuši un uzturējuši ASV, mītnes valsts nespēj un nekad nespēs sniegt to, ko var dzimtene, tādēļ domas par atgriešanos ir pašsaprotamas. „Kad vienu gadu es četras reizes biju lidonjis uz Latviju, teicu Ritai: „Ko mēs te darām? Mums ir jābūt Latvijā!”” Tik kardināla dzīves maiņa cilvēkiem labākajos gados ir liels izaicinājums, taču Petričeku dzimtas vēsturē šāds pavērsiens jau vienreiz piedzīvots. Runa ir par Karel Petričeku, kuŗš kopā ar ģimeni aizbrauca no Austroungārijas. Viņa piemēram savā ziņā ir sekojis arī atmiņu autors Juris Petričeks. Arī viņš labi zina, kā tas ir – aizbraukt un atgriezties.

Darba priekšpēdējā daļā apkopotā Pededzes pagasta vēstures būtiskākie fakti kā, piemēram, robežu maiņa, pamatskolas uzcelšana, Kārļa Ulmaņa viesošāšanās, no pagasta izsūtīto cilvēku saraksts un citi. Šie fakti „sapludināti” saistošā stāstījumā, kas papildināts gan ar pagasta iedzīvotāju liecībām, gan citātiem no vēstures dokumentiem.

Izdevums bagātīgi ilustrēts. Lasītājs varēs izpētīt gan ģeografijas kartes, kas, domājams, iekļautas ar nolūku, lai lasot būtu vieglāk iztēloties Petričeku dzimtas gaitas no viena kontinenta uz citu, gan neskaitāmas fotogrāfijas no dzimtas archīva, gan vēstures dokumentus, piemēram, Hradeckrālovē 1864. gada plānu, statistikas pārvaldes ziņas par Kūdopesmuižu, dažādu apliecību norakstus un daudz ko citu.

LELBĀL Virsvaldes plenārsēde Milvokos

DAIRA VĀVERE

Latvijas evaņģēliski luteriskās Baznīcas ārpus Latvijas (LELBĀL) virsvaldes plenārsēde notika ASV, Milvoku latviešu evaņģēliski luteriskās Sv. Trīsvienības draudzes dievnāmā no šā gada 16. līdz 18. aprīlim un 20. aprīlī.

Saskaņā ar LELBĀL Darbības noteikumiem Virsvalde ir LELBĀL gribas izpildītāja un pārraudzības iestāde. Tās locekļi ir archibīskaps, Latvijas evaņģēliski luteriskās Baznīcas Amerikā (LELBA) pārvaldes priekšnieks un viņa laicīgais vietnieks, apgabalu prāvesti un viens laicīgais pārstāvis no katra apgabala. LELBĀL šobrīd veido astoņi apgabali jeb prāvestu iecirkņi: LELBA Austrumu apgabals (ieskaitot Dienvidameriku), LELBA Rietumu apgabals, LELBA Vidienes apgabals, LELBA Kanadas apgabals, Austrālijas Latviešu evaņģēliski luterisko draudžu apvienība, Latvijas evaņģēliski luteriskā Baznīca Lielbritnijā, Latviešu evaņģēliski luteriskā Baznīca Vācijā, Latviešu evaņģēliski luteriskā Baznīca Zviedrijā. LELBĀL sastāvā darbojas draudzes arī Beļģijā, Nīderlandē, Dānijā, Norvēģijā, Krievijā un Latvijā. Virsvalde pieņem savus lēmumus plenārsēdē, kuŗa tiek saaukta reizi trijos gados. Šoreiz tā notika laikā, kas deva iespēju Virsvaldes locekļiem piedalīties archibīskapes Laumas Zušēviņas konsekrācijas dievkalpojumā, tā apliecinot baznīcas pārstāvniecību no daudzajām zemēm un apgabaliem. Plenārsēžu darba seka allaž ir spraiga un piepildīta, kā tas bija arī šoreiz, kad bez pārrunām un lēmumu pieņemšanas, katra plenārsēdes darba diena iesākās un noslēdzās ar svētbrīžiem. Plenārsēdi pārmaiņus vadīja archib. emer. Elmārs Ernsts Rozītis, archib. Lauma Zušēviņa un LELBA pārvaldes priekšnieka laicīgā vietniece Baiba Liepiņa, protokolēja laju pārstāve no Lielbritānijas Daira Vāvere.

Plenārsēdes sākuma daļa tika veltīta Virsvaldes amata personu, zemju prāvestu, Rītdienas Fonda priekšsēža, kasiera un Revīzijas komisijas ziņojumiem.

Izskatot administratīvos jautājumus, plenārsēde pēc iepazīšanās ar Aizputes autonomās draudzes lūgumu, nolēma uzņemt šo draudzi LELBĀL sastāvā.

Nozīmīga vieta plenārsēdes darbā allaž tiek atvēlēta sarunām un diskusijām par attiecībām ar Latvijas evaņģēliski luterisko baznīcu (LELB) un Latviju. Virsvalde pieņēma trīs rezolūcijas šajā jautājumā.

Pirmā rezolūcija ir LELB vadībai un draudzēm par LELB 16. Sinodes lēmumu saistībā ar plānotajiem grozījumiem LELB Satversmē, kas neparedz sieviešu ordināciju: LELBĀL Virsvaldes plenārsēde, 2015. gada 16.-20. aprīlī, izteic savas rüpes par iesniegto priekšlikumu, kas LELB Satversmē paredz maiņas Nr.38. 133. punktā.

Ieteikums mainām ir šāds: "Ordināciju var lügt ikviens vīriešu kārtas pretendents, kuŗš ir atbilstoši LELB kārtībai Dieva aicināts un sagatavots mācītājs."

Tik svarīgam jautājumam kā dzimuma noteikšana ordinācijas iegūšanai ir nepieciešamas teoloģiskas diskusijas, kas atļautu izteikt un uzklausīt

dažādus viedokļus. Jau 2012. gada 17. februārī Sadarbības padomes sēdē Rīgā, LELB un LELBĀL vadība vienojās, ka tādām teoloģiskām pārrunām ir jānotiek. Mēs esam gatavi palīdzēt šīs diskusijas izkārtot.

Aicinām LELB vadību un draudžu locekļus uz dialogu par LELB Satversmes Nr.38.

133. pantu, kas tagadējā redakcijā skan šādi: "Ordināciju var lügt ikviens, kuŗš ir atbilstoši LELB kārtībai Dieva aicināts un sagatavots mācītāja amatam."

Otrajā rezolūcijā Virsvalde apliecinā vienotību ar Latviju un tās tautu pašreizējā iespējamā apdraudējuma apstākļos: LELBĀL Virsvalde savā ple-

nārsēdē Milvokos 2015. g. 16. – 20. aprīlī, konstatējot Krievijas provokātīvo militāro darbību Ukrainā un destabilizācijas pasākumus Latvijā, vienojās ar kristīgām baznīcām un tautu Latvijā lügsanās par Latvijas drošības un brīvības saglabāšanu.

Ar trešo rezolūciju Virsvalde vēlas uzlabot attiecības starp LELBĀL un LELB, atjaunojot Sadarbības padomes darbību: LELBĀL Virsvalde savā 2015. gada plenārsēdē lüdz LELB Virsvaldei atjaunot LELBĀL un LELB Sadarbības padomes darbību, pieaicinot jaunus dalībniekus, kam ir kopējas draudžu un baznīcas intereses.

Virsvalde konstatēja, ka pašlaik Latvijā pie LELBĀL pieder gan ordinētas personas, gan draudzes (pieskaitāma arī Sanktpēterburgas draudze). Notika debātes par iespējam izveidot prāvesta apgabalu Latvijā.

LELBĀL darbojas arī ekumeniskā laukā lüdz ar savu daļību tādās organizācijās kā Pasaules luterāņu federācija, Pasaules Baznīcu padome, Eiropas Baznīcu konference un Eiropas evaņģēlisko Baznīcu kopība. Īpaši piemināms ir piltiesīgas līdzdalības statuss Porvoo baznīcu saimē, kas paver plašas sadarbības iespējas ar anglikāņu Baznīcu.

Viens no aktuālākajiem plenārsēdes jautājumiem bija par garīgo aprüpi vietās/zemēs, kur lüdz šim vēl nav mūsu draudzes; jauniešotājiem, īpaši Rietumeiropā; izkaisītiem un grüti sasniedzamiem, arī Dienvidamerikā, Krievijā, Sibīrijā. Pēc archib. L. Zušēviņas ierosinājuma ir izveidots Misijas fonds ar sākotnējo nolüku, ka tā lüdzekļi izmantojami kā sēklas nauda Baznīcas darbības nodrošināšanai vietās, kur ir liela jauniebraukušo tautiešu koncentrācija. Lüdzekļus varētu izmantot arī ārkārtas situācijās. Plenārsēde pārrunāja mācību materiālu nepieciešamību jaunizveidotajās svētdienas skolās, kā arī iesvētību mācībām un kristībām. Šie materiāli vajadzīgi vietās, kur ir daudz jauniebraucēju. Palüdzību varētu sniegt LELBA Kristīgās audzināšanas nozare. Nepieciešams apzināt jau esošās grāmatas, kuŗas varētu izdot atkārtoti. Šim nolükam varētu tikt lietoti lüdzekļi no Misijas fonda.

2017. gadā atzīmēsīm Reformācijas 500. gadskārtu. Plenārsēde pārrunāja vienu no iespējamībām, ka draudžu locekļi varētu braukt uz Vitenbergu iepazīšanās braucienā, lai mācītos par luteriskajām saknēm. Prāv. Ilze Kuplēna-Ewart ierosināja draudzēm iestādīt ābeli, sekojot Lutera novēlējumam.

Plenārsēde ievēlēja un apstiprināja Baznīcas Virsvaldes prezidiju šādā sastāvā: prezidēnts – archib. L. Zušēviņa, garīgais viceprezidēnts – prāv. Gunārs Lazdiņš, laicīgais viceprezidēnts – Pēteris Vīgants, sekretare – D. Vāvere, kasieris – Ivars Petrovskis.

(Turpināts 8. lpp.)

LELBĀL virsvaldes prezidijs jaunajā sastāvā. No kreisās pirmajā rindā: laicīgais viceprezidents Pēteris Vīgants (Vācijas apgabala laju pārstāvis), garīgais viceprezidents prāv. Gunārs Lazdiņš (Latvijas Evāņģēliski Luteriskās Baznīcas Amerikā, LELBA pārvaldes priekšnieks), prezidēnts archib. Lauma Zušēviņa, Austrālijas pārstāvis prāv. Dr. Jānis Priedkalns (Austrālijas Latviešu Evāņģēliski Luterisko Draudžu Apvienības pārvaldes priekšnieks), kasieris Ivars Petrovskis (LELBA); otrajā rindā: LELBA laicīgā pārstāve Baiba Liepiņa, Eiropas pārstāve prāv. Ieva Graufelde (Zviedrijas apgabala prāveste), sekretāre Daira Vāvere (Lielbritānijas apgabala laicīgā pārstāve)

Virsvaldes plenārsēdes dalībnieki un archib. Laumas Zušēviņas konsekrācijas dievkalpojuma viesi. Pirmajā rindā no kreisās: Prezidija laicīgais viceprezidents (lūdz 20.04.2015) Dr. Juris Cilnis, prezidija garīgais viceprezidents (no 20.04.2015) prāv. Gunārs Lazdiņš, prezidija locekle Baiba Liepiņa, prezidija Eiropas pārstāve prāv. Ieva Graufelde, Amerikas Evāņģēliski Luteriskās Baznīcas Viskonsīnas Dienvid-Centrālās sinodes biskape Mary Froiland, archib. Lauma Zušēviņa, Pasaules Luterāņu Federācijas centra Vitenbergā, Vācijā, direktors, mācītājs Hans.W.Kasch, Pasaules Luterāņu Federācijas Vācijas nacionālās Komitejas vadošais direktors, oberkirshenrat NorbertDencke, Virtembergas (Württemberg) Evāņģēliski Luteriskās Baznīcas, Vācijā, Misijas, ekumēnisma un baznīcas attīstības departamenta direktors, kirchenrat Klaus Rieth.

Otrajā rindā no kreisās: Īrijas anglikāņu baznīcas Dublinas archibīskaps Michael Jackson, Vācijas Evāņģēliskās Baznīcas Latvijā mācītājs Markus Schoch, Zviedrijas luteriskās baznīcas Upsalas bīskaps Ragnar Persenius, archib. emer. Elmārs Ernsts Rozītis, prezidija sekretārs (lūdz 20.04.2015.) prāv. Dr. Andris Abakuks, prezidija Austrālijas pārstāvis prāv. Dr. Jānis Priedkalns, prezidija kasieris Ivars Petrovskis.

EDUARDS
SILKALNS

Jau 1985. gadā izdotajā Andersona **Latvju enciklopēdijā 1962-1982** otrā sējumā daudzpusīgā mūziķa Andreja Jansona (dz. 1938. g.) aktivitātēm un sasniegumiem atvēlētas pilnas divas slejas, kurmet četrpadsmit citiem atzīmēšanas cienīgiem latviešu Jansoniem nācies samierināties ar piecām slejām par visiem kopā. Tā kā Andreja Jansona ar mūziku saistītas rosmes nav mazinājušās arī turpmākajos trīsdesmit gados, bija pēdējais laiks izņakt vēl pilnīgākam viņa dzīvēstāstam atsevišķā grāmatā. Par tādu tagad jāpateicas Latvijas komponistam un publicistam profesoram Paulam Dambim un atbalstītājiem grāmatas tapšanā – Ņujorkas latviešu korim un Latvijas Nacionālās operas ģildei Ņujorkā.

Jansons jaunībā ieguvis gradu obojas spēlē Džuljarda Mūzikas skolā Ņujorkā un gradu orķestra diriģēšanā Manhatanas Mūzikas

skolā turpat. Viņš daudz spēlējis orķestros. Ievērojama loma viņam bijusi kokles spēles popularizēšanā trimdā. Viņš diriģējis, komponējis, aranžējis, apstrādājis, vadījis, rosinājis... Jau kopš padomju laikiem Jansonam bijusi dzīva interese par kultūras dzīvi Latvijā. Jaunākajā laikā viņš šeit ierodas bieži, gan iepazīstinādam klausītājus Latvijā ar savu Ņujorkas kori, gan iestudēdam pašā vai citu sacerētus mūziklus ar Latvijas skolēnu ansambļiem.

Paula Dambja grāmata izskatās ilgi briedusi, ja prologs tai uzrakstīts 2007. gada martā, bet epilogs – 2014. gada augustā.

Grāmatas galvenajā daļā Dambja stāstījums ir lietišķs un telains. Autors liek lietā savas plašās zināšanas mūzikā un vēsturē, ierāmējot Jansona rosmes laikmeta un vides kontekstā. Visplašāk viņš pastāsta par laika garu un notikšanām pirmajā nodaļā („Sākums”), kad Andrejs vēl bijis

bērns. Tā kā Andreja tēvs bijis radiotehniķis, Dambim pietiekams iemesls trīs lappusēs stāstīt par Latvijas Radiofonu vācu okupācijas gados. Grāmatā maz atsauču uz agrākām publikācijām par Jansona dzīves notikumiem, tāpēc jāpieņem, ka Dambis būs ļāvis Jansonam par savām gaitām viņam pastāstīt. Ir gan iestrādāti recenziju fragmenti par koncertiem un izrādēm, kur Jansonam bijusi loma kā komponistam, mūzikālam vadītājam vai izpildītājam. Bagātīgs fotoattēlu klāsts ved cauri visam Jansona mūža gājumam, no zidaina 12. lappusē līdz sirmgalvim 132. Cilvēkiem, kam patīk meditēt par neaizkavējamo laika gaitu un tās nestajām pārvērtībām, var ieteikt pat vēl pirms grāmatas lasīšanas to lappušu secībā izšķīstīt attēlu dēļ.

Gribas „piesieties” grāmatas virsrakstam, ko nevar uzskatīt par laimīgi izvēlētu. Ja autors gribēja jau virsrakstā norādīt uz

savas grāmatas varoņa izcilību mūzikā, vai tad tāpēc šis varonis bija jāsauc par ārkārtējo pilnvaroto? Neizdevās pamanīt tāda apzīmējuma attaisnojumu nekur tekstā. Ikvienam latvietim, kas kaut cik pazīst Latvijas 20. gadsimta vēsturi, vārdkopa „ārkārtējo pilnvaru nesējs” skanēs ausīs attiecināta uz Latvijas sūtni Lielbritānijā Kārli Zariņu, kam Kārļa Ulmaņa valdība 1940. gadā izsniedza ārkārtas pilnvaras rīkoties Latvijas interesēs, ja padomju agresijas rezultātā šī valdība kļūtu darba nespējīga. Lai kādam būtu pilnvaras, jābūt arī kādam, kas viņu pilnvarojis, t.i. devis tam kādas īpašas tiesības. Bet kas tad un ar ko pilnvaroja Andreju Jansonu? Bez kāda īpaša balsta viņš savu dzīves ceļu izvēlējās un izcīnīja pats.

Jāizrāda vēl uz citu nekonsekvenci. – Vairākās vietās grāmatā saklausāmi autora kā nacionāla, pretkomunistiski noskaņota latvieša sirdspuksti. Viņš ironizē par gleznotājas Džemmas Skulmes „pavasara saules apstarotajam strādnieku un kolchoznieku sešām, kuņas pašāvīgi raudzījās Staļina tētiņa virzienā” 1950. gadu sākumā uzceltajā pasažieru uzgaidāmajā paviljonā Rīgas lidostā. Viņš mērķē uz „vēsturnieku” Nilu Grīnfeldu, kuš Maskavā 30. gados bijis skolots „Tautas gaviļu” izteikšanā. Rīgas Kultūras sakaru komitejas izdoto *Dzimentenes Balsi* viņš sauc par mazmājiņas avīzīti. Tiklāt viss labi.

Bet ja nu mūsdienu Latvijas kultūras darbinieks Dambis savā grāmatā nevaicās no politiskiem teicieniem un vērtējumiem (tiesa – pareizi, nacionāli, pašreizējā laika garam atbilstoši), kāpēc viņš uzslavē Jansonu par viņa apolītiskumu padomju laikā? Prologā Dambis Jansonu uzrunā vārdiem:

„Sarunās par politiku Tu neuzsvēri ne savas simpatijas, ne antipatijas kādiem politiskajiem spēkiem, partijām savā mītnes zemē, ne arī Latvijā. Tavas simpatijas piederēja Latvijas kultūrai.”

Var, protams, argumentēt, ka gozēties kultūras saulītē, totāli ignorējot politiku, ir amorāli. Un

to, ka pilnīgi bez politisku situāciju novērtēšanas nevar iztikt pat Jansons, rāda viņa atmiņas par Latvijas koŗa *Ave Sol* viesošanos Linkolna centrā Ņujorkā 1987. gadā:

„Bija visādi joki. Radās grupa „urrā – patrioti”, kuŗi koncerta beigās bija nolēmuši uzsākt „Dievs, svētī Latviju!” „Redzēsim, ko viņi tur uz skatuves uzsāks?” *Mums tas likās bezjēdzīgi.*”

Ko te lai piebilst? Tautas lūgšanas izmantošana provokatīvā nolūkā nav nekāda smukā lieta. No otras puses, vai himnas dziedātgrībētāju nosaukšana par „urrā – patriotiem” ir attaisnojama? Par laimi tuvākajos gados pašā Latvijā saradās pietiekami daudz „urrā – patriotu”, lai mūsu tēvzeme iespētu atgūt savu neatkarību.

Tuvu grāmatas izskaņai Pauls Dambis simpātiski vērtē Andreja Jansona personību:

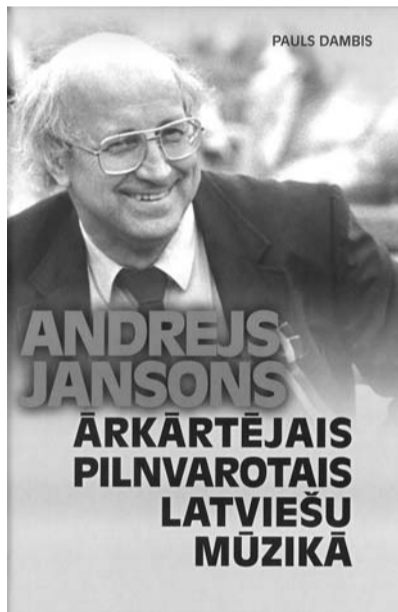
„Izpalīdzīgs, godīgs līdz santīmam un pretimnākošs labām idejām. Īpaši, ja tās saistītas ar latvisko dzīvesziņu. Neizsmelāmā enerģija gadu gaitā nav mazinājusies, bet palielinājusies.

Andrejs ir savaldīgs, emocionāli noturīgs. Dusmu uzplūdus esmu redzējis tajās reizēs, kad viņam pēkšņi nākas saskarties ar dzīves aplamībām, tīšu ļaunprātību. Taču viņa iedzimtā humora sajūta to nelāgo faktu pārvērš farsā, par kuŗu vēlāk vien jāpasmaida.”

Andrejs Jansons ieies latviešu kultūrvēsturē kā ar savu rosmju apjomu, tā ar to daudzveidību. Liekas: labi vien bija, ka viņam jau bērnībā bija lemts nonākt trimdā un beigās visu iespēju zemē Amerikā. Latvijā mūzikālā darbošanās tomēr ir satilpināta atsevišķās atvilktnītēs: Raimonds Pauls ir Raimonds Pauls, bet Nacionālais simfoniskais orķestris ir Nacionālais simfoniskais orķestris. Amerikā „šķiru” starpība nav ne tuvu tik izteikta. Klasika, tautas mūzika un mūzikli ļoti demokrātiski cits ar citu sadzīvo. Andrejs Jansons demokrātiski rosījis viņos visos un katrā uzņēmis dažādas lomas. Lai viņam vēl ilgs mūžs un noturīga veselība!

Daudzpusīgs mūziķis

Pauls Dambis. *Andrejs Jansons – ārkārtējais pilnvarotais latviešu mūzikā, apgāds VESTA-LK serijā „Laika grāmata”, 2015.g., 135 lpp.*

Serijā *Laika grāmata*

nākusi klajā jauna grāmata

ANDREJS JANSONS

Ārkārtējais

pilnvarotais

latviešu mūzikā

"Varam patiesi būt priecīgi un lepni par tik stipra, latviska spēkazara izaugšanu ārpus Latvijas, kāds ir Andrejs Jansons".
Aleksandrs Zariņš

Interesenti Amerikā grāmatu var iegādāties,

nosūtot čeku RASMAI ADAMS

114 4th Ave NW, Largo, FL 33770

Tāl.: 727 953 6313

e-pasts: rasma@laiks.us

Cena, t. sk. pasta izdevumi – USD 15,-

LELBĀL Virsvaldes plenārsēde Milvokos

DAIRA VĀVERE

(Turpināts no 7. lpp.)

Eiropas pārstāve – prāveste Ieva Graufelde, Austrālijas pārstāvis – prāv. Dr. Jānis Priedkalns, LELBA laicīgā pārstāve – Baiba Liepiņa; Revīzijas komisiju šādā sastāvā: Ingrida Jansone, Uldis Pūliņš, māc. Tālis Rēdmanis; Rītdienas fonda amatpersonas: priekšsēdis – prāv. emer. Kārlis Zols, sekretārs – Ģirts Jātnieks, kasieris – I. Petrovskis.

Plenārsēde pieņēma lēmumu saistībā ar Archibiskapa nākot-

nes algas fonda darbību, uzdot dot par pienākumu attiecīgām zemju pārvaldēm rūpēties, lai lēmums par Archibiskapa nākotnes algas fondu visās viņu draudzēs tiktu izpildīts.

Saistībā ar mācītāju izraudzīšanas procesu vakancēm LELBĀL draudzēs, Virsvalde nolēma dibināt komisiju, kas iepazītos ar potenciāliem kandidātiem Latvijā kalpošanai LELBĀL draudzēs; pārbaudītu eventuālo kandidātu atbilstību; uzturētu aktuālu sarakstu no piemērotiem kandidātiem.

Plenārsēde pieņēma rezolūciju "Par armēņu genocīda atzīmešanu": **LELBĀL Virsvalde savā plenārsēdē Milvokos, 2015. gada 16.-20. aprīlī, izteica atbalstu armēņu tautai un tās garīgai vadībai, pieminot armēņu genocīda simtgadi, ko atzīmēja Vašingtonā 2015. gada 7.-9. maijā, arī svinīgā dievkalpojumā Vašingtonas Nacionālajā Katedrālē.**

Plenārsēde izteica pateicību māc. Dr. Sarmai Eglītei par sekmīgo archib. L. Zušēviņas konsekrācijas dievkalpojuma izkār-

tojumam. Izteica pateicību arī par LELBA Vidienes apgabala vēltījumu archib. L. Zušēviņas konsekrācijai: dziesmu "Nebīsties! Tev saka Jēzuss", konkursā izraudzītā Viļa Kolma meldija, nosaukta: Lauma. Māc. Dr. S. Eglīte lūdza acināt dziedot Latvijas Nacionālajai bibliotēkai Latvijā garīgās mūzikas materiālus.

Plenārsēde vienbalsīgi nolēma piešķirt archib. E. E. Rozītim archibiskapa emeritus statusu, kā arī atbalstīja ierosinājumu piešķirt archib. emer. E. E. Ro-

zītim īpašu krusta zīmi ar bīskapa zīzļa attēlu kā pateicības un talākās sadarbības apliecinājumu.

Plenārsēde pieņēma rezolūciju "Par pateicības izteikšanu Milvoku latviešu ev. lut. Sv. Trīsvienības draudzei": **LELBĀL Virsvalde izsaka vislielāko pateicību Milvoku latviešu evaņģēliski luteriskās Sv. Trīsvienības draudzei, mācītājam, draudzes priekšnieci, dāmu komitejas priekšnieci un darbiniekiem par izcilo un sirsnīgo uzņemšanu plenārsēdes laikā.**

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

Valsts prezidents Latgalē

Valsts prezidents Raimonds Vējonis pirmajā reģionālajā vizītē devās uz Latgali. Kā pirmo pilsētu prezidents apmeklēja Krāslavu. Ierodoties savā pirmajā reģionālajā vizītē, Vējonis pagodināja visus klātesošos. Sadarbība ar Krāslavu bija ilgstoša vēl aizsardzības ministra amatā. Prezidents uzsvēra, ka Krāslavā sākas ne tikai Latvija, bet arī Eiropas Savienība, un aicināja visus turpināt strādāt šajā virzienā un veicināt valsts ekonomisko attīstību.

Valsts prezidents Raimonds Vējonis sarunā ar iedzīvotājiem // Foto: LETA

Sarunā ar pašvaldību pārstāvjiem Vējonis norādīja, ka Krāslavai diemžēl joprojām vairāk ir jādomā nevis par savu iedzīvotāju atgriešanu novadā, bet gan par to, lai neizbrauktu vēl citi. Krāslavas pilsētas svētkus prezidents pagodināja ar savu dalību strītbolā, tērpies Latvijas treniņtērpā nacionālajās krāsās. Arī pērnajā gadā Vējonis šajā laukumā ar savu Krāslavas komandu strītbolā izcīnīja pirmo vietu.

Raimonds Vējonis ar savu vizīti pagodināja arī starptautiskā folkloras festivāla *Baltica* dalībniekus Rēzeknē.

Pirmais likums, ko izsludinās Valsts prezidents

Valsts prezidents Raimonds Vējonis kā pirmo ir iecerējis izsludināt likumu, kas regulēs jautājumu par Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta (NMPD) neatliekamās medicīniskās palīdzības nodrošināšanā iesaistīto darbinieku izdienas pensiju.

Plānots, ka darbiniekiem izdienas stāžā, kas dod tiesības uz izdienas pensiju, varētu ieskaitīt dienestā nostrādāto laiku, kurā kalendāra gadā nostrādātas vidēji ne mazāk kā 160 stundas mēnesī. Likuma mērķis paredz tiesības uz izdienas pensiju brigāžu ārstniecības personām, operatīvo medicīnisko transportlīdzekļu vadītājiem un ārstniecības personām, kuŗas pieņem izsaukumus un veic brigāžu operatīvo vadību.

Vācijas vēstnieces devums divpusējo attiecību attīstīšanā

17. jūlijā atvadu vizītē pie ārlietu ministra Edgara Rinkēviča bija ieradies Vācijas Federatīvās

Republikas ārkārtējā un pilnvarotā vēstniece Latvijā Andrea Viktorīna (*attēlā*).

Ārlietu ministrs pateicās par vēstnieces ieguldījumu divpusējo attiecību stiprināšanā un pilnveidošanā, uzturot aktīvu politisko dialogu, veicinot sadarbību drošības, ekonomikas, kultūras, izglītības un plašsaziņas līdzekļu jomās. Edgars Rinkēvičs atzinīgi novērtēja, ka vēstnieces kadences laikā Vācija atbalstījusi Latvijas centienus pievienoties eirozonai un iestāties Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijā. Vēstniece Andrea Viktorīna Latvijā tika akreditēta 2012. gada 10. jūlijā.

Festivālā *Baltica* 2015 piedalās arī Sibīrijas latgalieši

No 15. līdz 19. jūlijam Latvijā norisinājās starptautiskais festivāls *Baltica* 2015, kuŗa moto šogad ir "Mantojums". Ar 3500 dalībniekiem šī gada festivāls bija lielākais visā *Baltica* vēsturē. Sarīkojumos piedalījās etnografiskie ansambļi, folkloras kopas, tautas mūzikas grupas, stāstnieki un citi individuālie izpildītāji. Festivāla centrālās norises vietas bija Rīga un Rēzekne.

Festivālā *Baltica* 2015 pirmoreiz ar Latvijas vēstniecības Krievijā atbalstu piedalījās arī trīs latgalietes no tālā Krievijas Krasnojarskas apgabala Ačinskas rajona Bičku pagasta.

Latgalietes Valentīna Rudzika-Zinovjeva, Gaļina Zaiceva-Cukmane un Valentīna Rubļevska-Gulbe no tālā Bičku ciema Krasnojarskas apgabala Boļšojulujas rajonā Sibīrijā līdz Rīgai brauca piecas dienas, lai dziedātu un izdzīvotu starptautiskā folkloras festivāla *Baltica* 2015 krāšņo daudzveidību // Foto: LETA

Latgalietes ir saglabājušas ne tikai labas sarunvalodas prasmes no savas dzimtas izloksnes – Ziemeļlatgales un Alūksnes, bet arī dzied Latvijā maz zināmākus tautasdziesmu variantus senākā ipatnējā dziedāšanas manierē. Sibīrijas latvietes piedalījās teicēju koncertā Latvijas Nacionālās bibliotēkas Ziedoņa zālē un arī Rēzeknes koncertzālē *Gors*, kā arī

vairākos citos mazākos koncertos. Latgaliešu runu, dziesmas un stāstus ir paredzēts arī dokumentēt plašākās intervijās gan Latviešu folkloras krātuvē, gan Latvijas Universitātes dialektoloģijas katedrā.

Valsts prezidents Raimonds Vējonis, uzrunājot folkloras festivāla *Baltica* dalībniekus, sacīja, ka Starptautiskais folkloras festivāls *Baltica* Latvijā notiek jau 10. reizi. Šī tradīcija ļauj no jauna aplūkot tās vērtības, kas veido Baltijas tautu kopīgo kultūras mantojumu. Un to, ka mēs – cits bez cita – nebūtu tie, kas esam tagad. Dižkoncertā mēs izdzīvojam visa gada ritējumu, tautas mūzikas skaņās un deju soļos sadzirdot katru gadalaiku: vasaras rotaļas, rudens ražas laiku, ziemas baltumu, lai nonāktu pie pavasara draiskuma, un – atkal pie vasaras. Dabā ir vajadzīgi visi gadalaiki. Un *Baltica* skanējumam ir vajadzīgs ikviens tā dalībnieks.

Pateicības raksts Antonam Ušpelim

Ministru prezidente Laimdota Straujuma Rēzeknē, starptautiskā folkloras festivāla *Baltica* 2015 dižkoncertā, pasniedza Ministru prezidenta Pateicības rakstu par mūža ieguldījumu Latgales keramikas tradīciju saglabāšanā un attīstībā meistaram Antonam Ušpelim.

Antons Ušpelis

Ušpeļa ģimene jau piecās paaudzēs turpina Latgales keramikas tradīcijas. Antona ražīgo un izcilo darbu turpina dēls un mazdēls. "Antona Ušpeļa māla ir Latgales sirds, tur ir Latgales sīkstums un Latgales prieks," sacīja L. Straujuma, sveicot mākslinieku.

Izdots folkloras festivāla *Baltica* dziesmu krājums

Klajā nācis Starptautiskā folkloras festivāla *Baltica* 2015 dziesmu krājums, kurā apkopotas 53 visu Latvijas vēsturisko novadu tautasdziesmas. Krājuma izveidē piedalījušies folkloras kopu vadītāji no visas Latvijas, gan iesūtot melodijas, gan vērtējot un atlasot populārākās un biežāk kopā dziedamās dziesmas.

Rīgā svinēs Līdijas Lasmanes 90 gadu jubileju

Nākamajā otrdienā, 28. jūlijā, ar dažādiem sarīkojumiem Rīgā tiks svinēta neatkarības cīnītājas, padomju režīma ieslodzītās Līdijas Lasmanes 90 gadu jubileja.

Sarīkojumi "Svinēt dzīvi kopā ar Dievu un Latviju" norisināsies Lasmanes dzimšanas dienā. Jubilejas sarīkojumi sāksies ar gājienu no Brīvības pieminekļa uz bijušo LPSR Valsts drošības komitejas ēku (Stūra māju). Kopā ar Līdiju pie Brīvības pieminekļa ir solījusi būt arī Ministru prezidente Laimdota Straujuma (*Vienotība*). Ejot garām Rīgas apgabaltiesas ēkai, tiks nolikti ziedi pie piemiņas plāksnes Gunāram Astram un viņa drosmīgajam "pēdējam vārdam", ko viņš pirms notiesāšanas teica LPSR Augstākajā tiesā 1983. gadā. Stūra mājas pagalmā notiks saruna "Latvija un kolaboracionisms", kuŗā piedalīsies Ritvars Jansons (*VL/TB/LNNK*), Ieva Šimkus, Dagmāra Beitnere-Le Galla, Skaidrīte Lasmane un Pāvils Brūveris. Rīgas Vecajā Svētās Ģertrūdes baznīcā notiks aizlūgums par Latvijas brīvības cīnītājiem, kas palika Sibīrijā, Krievijas stepēs, cietumos un nometnēs. Sarīkojumi beigsies ar koncertu Latvijas Nacionālās bibliotēkas Ziedoņa zālē. Koncertu vadīs Elita Kļaviņa, tajā uzstāsies Vestards Šimkus, Elina Šimkus, kamerkoris *Matejs*, dzejnieki Knuts Skujenieks un Māra Zālte.

Kiberuzbrukums Latvijas Ministru kabineta mājaslapai

15. jūlijā noticis kiberuzbrukums Latvijas Ministru kabineta mājaslapai *mk.gov.lv*.

Pēc ekspertu domām, tas veikts no resursiem Krievijā. Sākoties MK sēdei, sācies arī 14 stundu ilgs uzbrukums, kuŗa mērķis bija iespējamo mājaslapas ievainojamību meklēšana un izmantošana. Valsts kancelejas Komunikācijas departamenta vadītāja vietniece Zaiga Barvida sarunā ar aģentūru LETA sacīja, ka izdevies ieviest augstas klases drošības risinājumus, kas neļauj piekļūt hakeriem vēlamajai informācijai.

Latvijas tuvumā Krievijas kuģi Nacionālie bruņotie spēki (NBS) netālu no Latvijas teritoriālajiem ūdeņiem identificējuši divus Krievijas armijas kuģus un

vienu zemūdeni. 2,4 jūras jūdžu attālumā no teritoriālajiem ūdeņiem identificēta Krievijas bruņoto spēku *Tarantul* klases korvete un 6,4 jūras jūdžu attālumā – velkonis *Viktor Konecky*, kas buksēja *Kilo* klases zemūdeni.

Šogad Latvijas ekskluzīvajā ekonomiskajā zonā un virs Baltijas jūras neitrālajiem ūdeņiem pie Latvijas teritoriālo ūdeņu ārējās robežas rēgulāri, tāpat kā pagājušajā gadā, pamanīti gan Krievijas karakuģi, gan lidmašīnas. Ir bijuši gadījumi, kad vienā reizē pamanīti vairāki militārie transportlīdzekļi. Pērn Krievijas bruņoto spēku lidmašīnas un kuģi Latvijas robežai pietuvojušies vairāk nekā 250 reizi. Bruņotie spēki bija identificējuši vairāk nekā 200 lidojumu, kā arī 50 gadījumus, kad Krievijas kuģi bija pietuvojušies Latvijas jūras robežai.

Iekšlietu ministrs par Afrikas bēgļu problēmu

Latvija ir ieinteresēta uzņemt bēgļu ģimenes, nevis atsevišķus bēgļus, intervijā Latvijas Televīzijas raidījumam *900 sekundes* teica iekšlietu ministrs Richards Kozlovskis (*Vienotība*). Ko ar bēgļiem darīt šogad, Eiropas Savienība daudz maz vienojusies. Par nākamā gadu skaidrības nav. Ministrs informēja, ka šobrīd panākta vienošanās, ka no 250 bēgļiem, kuŗus uzņems Latvija, 50 būs no trešajām valstīm, bet pārējie no

Grieķijas un Itālijas. Richards Kozlovskis

Ministrs skaidroja, ka Latvija tāpat kā citas valstis ir ieinteresēta uzņemt bēgļu ģimenes – vecākus ar bērniem, kuŗi jau ir izvērtēti un zināmi, nevis atsevišķas personas, pie kuŗām pēc tam atbrauc ģimenes locekļi, par kuŗiem uzņemošajai valstij nekas nav zināms.

Latvija atceras Malaizijas avioreisa MH17 traģisko bojāeju

2014. gada 17. jūlijā reisa *MH17* pasažieru lidmašīna *Boeing 777* no Amsterdamas lidoja uz Malaizijas galvaspilsētu Kualalumpuru un tika notriekta Ukrainas teritorijā netālu no Torezas pilsētas, aptuveni 40 km no Krievijas robežas. Katastrofā gāja bojā 298 cilvēki.

(Turpinājums 10. lpp.)

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

(Turpināts no 9. lpp.)

Traģiskā notikuma gadadienā kopš Malaizijas avioliņiju reisa MH17 lidmašīnas notriekšanas separātistu kontrolētajos Ukrainas austrumos Latvija skumst kopā ar bojāgājušo tuviniekiem. Latvija iestājas par starptautiskas un neatkarīgas izmeklēšanas turpināšanu, lai noskaidrotu visus faktus par notikušo un pēc iespējas ātrāk atklātu un sauktu pie atbildības vainīgos saskaņā ar ANO Drošības padomes rezolūciju Nr. 2166.

Malaizija iesniegusi ANO Drošības padomē rezolūciju par starptautiskā tribunāla izveidi, lai izmeklētu pirms gada notikušo Malaizijas lidmašīnas MH17 notriekšanu virs prokrievisko separātistu pārņemtā Doņeckas apgabala Ukrainā. Ar lūgumu izveidot tribunālu pie ANO Drošības padomes vērsās piecas valstis, arī Nīderlande un Austrālija. Krievija Apvienoto Nāciju Organizācijas Drošības padomē ir iesniegusi savu rezolūcijas projektu virs Ukrainas notriektās Malaysia Airlines lidmašīnas MH17 katastrofas izmeklēšanai. Dokumentā Krievija aicina saukt pie atbildības vainīgos Malaizijas lidmašīnas notriekšanā. Tiek norādīts arī uz nepieciešamību veikt pilnīgu, atklātu un neatkarīgu izmeklēšanu. Tomēr Maskava nevēlas tribunāla izveidošanu. Saskaņā ar Krievijas sūtņa Vitālija Čurkina pausto ANO normas neparedz šādu iespēju.

Jau šoruden Nīderlandes drošības valde (Dutch Safety Board) plāno publicēt gala ziņojumu par izmeklēšanas rezultātiem, kas viesīs lielāku skaidrību vainīgo noskaidrošanā. Latvija atbalsta Austrālijas, Beļģijas, Malaizijas, Nīderlandes un Ukrainas lūgumu ANO Drošības padomei izveidot starptautisku tribunālu šīs lietas izmeklēšanai.

Latvijas okupācijas fakta noliedzēju kļūst mazāk

Vēsturnieku komisijas vadītājs Inesis Feldmanis intervijā aģentūrai BNS sacīja, ka Latvijas okupācijas fakta noliedzēju rindas tagad ir kļuvis krietni šķidrākas, komentējot, vai var vilkt paralēles mūsdienu ģeopolitiskajai situācijai reģionā ar notikumiem pirms Otrā pasaules kara. "Paralēles vēsturē vienmēr var vilkt. Tas labi parāda atsevišķu lielvalstu rīcību un rīcī-

Inesis Feldmanis // Foto: LETA

bas motivāciju. Tagad pateikt, ka 1940. gadā notika kaut kas cits nekā tagad, dabiski nevar," viņš teica. Viņaprāt, šobrīd ir daudz mazāk palikuši Latvijas okupācijas fakta noliedzēju.

"Visi labi saprot, kā tas bija. Krievijas puse vēl joprojām noliedz, ka Baltijas valstis 1940. gadā būtu okupētas. Tagad šo faktu noliegt ir daudz grūtāk. Krievija tagad pilnībā atklājusi savas politikas kārtis. Tās politikas kārtis, ko piekopa arī Padomju Savienība pag. gs. 30. gadu beigās, kā arī 1940. gadā," komentēja Feldmanis. "Vēsturē nekas no jauna netiek izgudrots."

"Jebkuŗa Latvijas pilsoņa pienākums ir aizstāvēt dzimteni"

Tā intervijā Latvijas Radio teica aizsardzības ministrs Raimonds Bergmanis (ZZS).

Raimonds Bergmanis

Ministrs gan uzsver, ka militāru draudu Latvijai patlaban nav. Cilvēki ļoti labi zina savas tiesības, bet aizmirst par pienākumiem. Dzimtenes aizstāvēšana ir svētākais pienākums. Situācija pasaulē ir mainījusies, un tas ir jāsaprot katram, teica Bergmanis, piebilstot, ka tiešu militāru draudu Latvijai šobrīd nav. Latvijas mērķis ir turpināt attīstīt bruņoto spēku kaujas spējas. Plānots turpināt pretgaisa un prettanku aizsardzības vienību attīstību, attīstīt speciālās uzdevumu vienības, kā arī palielināt bruņoto spēku personāla skaitu. Atšķirībā no Lietuvas, kas atjaunojusi obligāto militāro dienestu, Latvijai ir Zemessardze, kuŗas attīstība arī ir ministra prioritāšu sarakstā.

Latvija neplāno ieviest obligāto militāro dienestu, taču veicinās patriotismu, un Aizsardzības ministrijai ir lieli plāni attīstīt Jaunsardzi. Bergmanis stāstīja, ka plānots attīstīt un stiprināt Zemessardzes kaujas spējas, plānots arī aktīvāk iesaistīt rezervistus apmācībā.

Viņš arī uzsvēra, ka visiem pilsoņiem svētākais pienākums ir aizsargāt savu dzimteni, un sabiedrībai vajadzētu saprast, ka situācija strauji mainās. Lai veicinātu šo izpratni un patriotismu, iecerēts attīstīt Jaunsardzi un līdz 2018. gadam plānots, ka jaunsargu vienība būs katrā pašvaldībā. Latvija apņēmusies pakāpeniski palielināt aizsardzības budžetu līdz 2% no iekšzemes

kopprodukta, to varētu izdarīt jau 2018. gadā. Likumā paredzēta aizsardzības budžeta palielināšana līdz 2% no IKP līdz 2020. gadam, taču likumā arī ierakstīts, ka aizsardzības budžets jāpalielina pakāpeniski ne mazāk par noteikto apjomu, līdz ar to iespējams to palielināt arī straujāk, nepārkāpjot likumu.

Skautu un gaidu Baltijas džamboreja Igaunijā

No 14. līdz 19. jūlijam Tagametsā – tradicionālajā Igaunijas skautu un gaidu parkā – norisinājās Baltijas olimpiskā skautu un gaidu džamboreja (lielā noņemne), kur pulcējās vairāk nekā 600 skautu un gaidu no Latvijas, Lietuvas, Igaunijas, Ungārijas, Somijas, Zviedrijas, kā arī no Honkongas, Austrijas un Beļģijas. No Latvijas uz Igauniju šogad bija devušies 73 dalībnieki no Rīgas, Valmieras, Kocēniem, Ogres, Ķeguma, Tukuma un Dobele.

Kocēnu 38. skautu vienība džamborejā // Foto: Valmieras Ziņas

Šī jau ir trešā Baltijas džamboreja, iepriekšējās ir norisinājušās Lietuvā (2010) un Latvijā (2006). Džamborejas tema ir Antīkās Olimpiskās spēles. Nometnes programmā apvienotas divas temas – olimpiskās spēles un Baltijas tautu folkloru un tās iedzīvotāju paražas.

Par LNB restorāna nosaukumu

Timekļa vidē turpinās diskusija par Latvijas Nacionālās bibliotēkas (LNB) restorāna nosaukumu. Nosaukums *Kleever* izvēlēts, jo bibliotēkas ēka atrodas Klīversalā un nosaukums, pēc tā autoru domām, arī radot asociācijas ar angļu valodas vārdu *clever* jeb "gudrs".

Timekļa lietotājiem nosaukums šķiet nepiemērots *Gaismas pils* tēlam, un to par nelatvisku atzīst arī Valsts valodas centrs (VVC). Pazīstami rakstnieki, valodnieki un publicisti parakstījuši vēstuli LNB direktoram An-drim Vilkam un kultūras ministrei Dacei Melbārdei (NA), rosinot mainīt *Gaismas pils* restorāna nosaukumu. Vēstuli parakstījušie sabiedrības pārstāvji vēlas, lai restorāna nosaukums būtu atbilstošs *Gaismas pils* statusam, prestižam un uzdevumiem. Rakstniece Liāna Langa, kuŗa asi iestājas par nosaukuma maiņu, savos spriedumos atsaucas uz Satversmes preambulu un grupas *Līvi* dziesmu "Dzimtā valoda". Kāds

sacelto ažiotažu nosaucis par Klivergeitu.

Latvijā izstrādāti Leg&Go koka velosipēdi

Latvijā izgudrots bērnu balansaritenis *Leg&Go*, kas transformējams astoņos dažādos veidos. Pateicoties šim astoņām modifikācijām, mazais var braukt ar riteni jau no astoņu mēnešu līdz pat sešu gadu vecumam. Līdzsvara ritenis izgudrotāji teic, ka ritenis viegli piemērojams ātri augošiem bērniem. To var pār-

Kristaps Čivkulis, kā arī Rīgas 89. vidusskolas pārstāvis Aleksejs Zajakins. Jāpiebilst, ka mūsu komandas dalībniekiem ir pieredze šāda līmeņa sacensībās, jo visi piedalījās pērn Taipejā (Tai-vānā) notikušajā olimpiādā. Latvijas izlasi olimpiādā vadīs Richards un Mārtiņš Opmaņi.

Ulza Ģērmaņa leģendārais rakstāmgalds ierodas Rīgā

Rīgā, Veru ielā 6, studentu korporācijas Fraternitas Livonica telpās no Zviedrijas atvests pirms 100 gadiem dzimušā slavenā latviešu vēsturnieka, rakstnieka un publicista Dr. Ulza Ģērmaņa (1915-1997) rakstāmgalds.

Pie šī rakstāmgalda Stokholmas dzīvokli Solnā, Pūlhema ielā 6, tapuši daudzi pazīstami U. Ģērmaņa darbi, kā arī viņa plaša korespondence ar tuviem un tāliem draugiem un domubiedriem. Pie šī paša rakstāmgalda Uldis Ģermanis pārrunāja Latvijas vēstures jautājumus un politikas aktualitātes ar daudziem latviešu vēsturniekiem, rakstniekiem, kultūras darbiniekiem, politiķiem un žurnālistiem.

Ar kājām 550 km gar Baltijas jūru

18. jūlijā Svetoji plūdmalē (Lietuva) sākās rīdzinieka **Rolanda Eglīša** ceļojums ar kājām gar Baltijas jūru, kuŗā viņam nav līdzī nekādu maksāšanas līdzekļu un pārtikas, bet tikai neliela telts un nepieciešamākais apģērbs.

Šobrīd veiksmīgi pieveikti aptuveni 120 kilometri, bet 550 km garā maršruta galamērķi iecerēts sasniegt nākamajā nedēļā. Pirmās ceļojuma dienas Rolandam nav bijušas vieglas, jo jūras krastā plosījās spēcīgs vējš, kas apgrūtināja pārvietošanos pa plūdmales smiltīm, turklāt svētdien piedzīvotas arī spēcīgas lietustgāzes. Starp Papi un Jūrmalcīemu Baltijas jūras krastā "sastaps" arī aļņa skelets, taču tas nebūt nav traucējis Rolandam turpināt ceļu, katru dienu veicot aptuveni 55 km.

Pasaules informātikas olimpiāda Kazachstānā

No 26. jūlija līdz 2. augustam Kazachstānas pilsētā Almati norisināsies 27. Pasaules Informātikas olimpiāda. Šogad sacensībās piedalīsies rekordliels skaits dalībnieku – 327 jaunie programētāji no 85 pasaules valstīm, tostarp četri skolēni no Latvijas.

Latviju pārstāvēs Rīgas valsts 1. ģimnazijas skolnieki: Aleksejs Popovs, Ingus Jānis Pretkalniņš,

Ziņas sakopojis
P. KARLSONS

LAIKU UN VIETU MIJĀS

FRANKS
GORDONS

Darbaspēka, dzīvesveida, patvēruma problēmas

VĒROJUMI UN PĀRDOMAS

Mazāk apmaksātu darba veicēju trūkuma dēļ tiek ievesti viesstrādnieki, sacīja Lauksaimnieku organizāciju sadarbības padomes pārstāvis Edgars Treibergs. Viņš precizēja, ka jau tagad tiek ievesti darbinieki no Ukrainas, kas nodarbināti ogu un augļu novākšanā. Man, Ulmanlaika bērnam, tūdaļ atausa atmiņā pēdējie pirmskaņa gadi, kad Latvijā ievada laukstrādniekus no Polijas.

Darbaspēka problēma, var teikt, nodarbina prātus visās attīstītajās valstīs, un bieži vien zināms riska faktors ir ievadamo viesstrādnieku dzīvesveids. Šo darbaspēka dzīvesveida problēmu nedrīkst ignorēt, kad jāizlemj, kādi bēgļi, resp., patvēruma lūdzēji, uzņemami Latvijā. Telavivā un apkārtējās satelītpilsētās debesskrāpji “aug kā sēnes”, un būvdarbus pēdējos gados galvenokārt veic ķīnieši, kas

strādā gadskārtēja kontrakta ietvaros un sūta daļu no nopelnītā savām ģimenēm Ķīnā. Viņi ir čakli, nedzer un nevienam nekrit uz nerviem. Mūsu fermeri, īpaši dārzāju, vīnogu un augļu novākšanas sezonā, nodarbina – arī kontrakta ietvaros – viesstrādniekus no Taizemes (Siāmas), kuņi ir čakli, turklāt pieraduši pie tveices. Bet te ir, var teikt, kulinārais aspekts: viņu gardākais ēdiens ir suņa gaļa, viņi ķer ciemata suņus, nokauj tos un cep, un ne vienmēr līdz brīdinājumi un naudas sodi.

Toties Izraēlā, tāpat kā Vakarēiropā un Ziemeļamerikā, iecienīti un patiešām uzticami ir filipinieši, kas nodarbināti galvenokārt nespējnieku un invalidu aprūpē. Būdami katoļi, šie malaju cilmes ļaudis rietumzemēs iekļaujas.

Latvijas apstākļos, kad rodas

jautājums, vai iespējams izraudzīties – 250 cilvēku kvotas ietvaros – bēgļus, resp., patvēruma meklētājus, pēc kategorijām, priekšroka, manuprāt, būtu dodama bēgļiem no nelaimīgās Sīrijas, kas pēc konfesijas ir kristieši: aisoriei, maronītiem, čaldejiem, jakobītiem u.tml., kuņu uzskati par ģimeni un sievietes lomu būtiski neatšķiras no Latvijā pieņemtajiem.

Var teikt, ka Melnajā Afrikā, piemēram, Nigērijas dienvidaustrumu novados, arī mīt kristieši, kuņus vajā tās pašas etniskās izcelsmes musulmaņi. Taču, ja neskaita izglītoto virsslāni, viņi sociālā ziņā ir primitīvi, kas apgrūtina viņu integrāciju.

Izraēlai ir savdabīga pieredze ar (nosacīti) “afrikāņiem”. Pirms kādiem 30 gadiem Izraēla kā “pazudušos brāļus” uzņēma tūkstošiem tumšādainu Etiopijas jūdu – t.s. falaša, kuņi uzskata

sevi par ķēniņa Zālamana un Sabas ķēniņienes garīgajiem pēctečiem. Viņi nebija cionisti nacionāli laicīgā nozīmē, bet ticēja, ka nāks brīdis, kad beidzot atgriezīsies svētajā Jeruzalemē. Patlaban šī judaisma paveida pārstāvju skaits Izraēlā ir 160 000. Tie, kas uzauguši Izraēlā, visumā integrējas, apguvuši ivritu līdzās dzimtajai amharu valodai, pilda kara dienestu, viņiem ir savi deputāti parlamentā un pašvaldībās. Diemžēl ģimenes joprojām izpaužas “tēva tirānija”, un “baltie” policisti bieži vien pret viņiem izturas brutāli, kas nesen izraisīja protesta mitiņus.

Daudz lielākas klapatas Izraēlai ir ar aptuveni 40 tūkstošiem nelegālo bēgļu no Erireas (kur valda despotisks režīms) un Sudānas (kur nebeidzas asiņaini kari starp ciltīm). Viņi caur Ēģipti, šķērsojot Sinajas tuksnesi un

piekukuļojot turienes beduinus, kādu laiku masveidā “spraucās iekšā” Izraēlā, kas viņu acīs ir moderna un pārtikusi valsts. Viņi apmetušies galvenokārt Telavivas dienvidos, autoostas apkārtnē, un šī kvartāla izraēlieši vakaros baidās iziet uz ielas. Izraēlas valdība pat sākusi apmaksāt viņiem lidojumu uz kādu no Afrikas valstīm, kas gatava viņus uzņemt (Ugandu, Ruandu). Bet tie, kas šo piedāvājumu pieņēmuši, stāsta, ka “tur arī nav dzīvošana”. Pērn gadā Izraēla uzslējusī gaŗu žogu paralēli robežai ar Ēģipti, un nelegālo bēgļu straume apsikusi.

Zogi tiek slieti arī, kā zināms, daudzviet Eiropā, kur kāda ES dalībvalsts robežojas ar zemi, kas šajā ūnijā neietilpst un kur drūzmējas tie, kas alkst laimi un sociālo pabalstu.

Slogs ir smags, problēmu bez gala.

KĀRLIS
STREIPS

Vairāk nekā divi gadi aizritējuši sarunās, līdz koalīcija, kuņu vadīja Amerikas Savienotās Valstis, panāca **līgumu par Irānas islāmiskās republikas kodolprogrammu**. Tās ietvaros paredzēts, ka rietumvalstīm būs visas tiesības inspicēt minētās valsts uzņēmumus, kuņus tiek bagātināts urāns un citas vielas, lai pārliecinātos, ka nenotiek krāpšanās. Tāpat tiks samazināts centrifūgu skaits šajos uzņēmumos, lai samazinātu iespēju, ka islāmistu pārvaldītā valsts var bagātināt attiecīgās vielas līdz limenim, kāds nepieciešams kodolieroča sagatavošanai. Ieroču embargo pret Irānu paliks spēkā vēl ilgi. Vēl ASV prezidents Baraks Obama ir teicis, ka sankcijas pret Irānu līguma ietvaros tiks samazinātas, bet, ja izrādīsies, ka Teherāna tomēr krāpjas, tās automātiski tiks ieviestas no jauna.

Paziņojumu par līguma parakstīšanu starp citu pārraidīja arī Irānas televīzijā, ļaudis nekāvējoties pulcējās ielās, lai skatītu, jo skatīti paustu atbalstu notikūšajam. Irānā nu ir uzaugušas vairākas paaudzēs kopš revolūcijas pagājušā gadsimta 70. gadu beigās, kuņas ietvaros tika gāzts visnotaļ despotiskais šachs un viņa ģimene, kā arī vairāku gadu garumā tika sagūstīti un par gūstekņiem turēti amerikāņu diplomāti un citi cilvēki. Lasītāji atcerēsies, ka Irāna attiecīgos cilvēkus atbrīvoja tikai tajā dienā, kad par Amerikas prezidentu kļuva Ronalds Reigans, šķiet, lai ieriebtu no amata aizejošajam ASV prezidentam Džimijam Kārteram. Gados jaunāki irānie-

ši alkst brīvības, kādas reliģiski pārvaldītā valsts tiem liedz. Viņi nesaprot, kāpēc Irānas valdība Ameriku uzskata par “lielo sātanu,” viņi nevēlas dzīvot valstī, kas ir starptautiski izolēta, un cer, ka drīz vien Irānā notiks demokratisks pārmaiņas un tā atteiksies no minētās reliģiskās pārvaldes.

Protams, līgumam ir arī oponenti, pirmām kārtām jau Izraēla, kuņa ļoti baidās no iespējas, ka Irāna varētu savā rīcībā iegūt kodolieročus. Lasītāji tāpat droši vien atcerēsies kā 2010. gadā Irānas kodolprogrammas iestādēm uzbruka datorvīruss, kas nodarīja ļoti lielu postu. Nekad oficiāli tas nav paziņots, bet ir aizdomas, ka uzbrukumu sarīkojusi Izraēla, iespējams, ar ASV ja ne līdzdalību, tad vismaz svētību. Vienādi vai otrādi, ziņots, ka vīruss iznīcināja aptuveni 20 procentus torēzējo Irānas rīcībā esošo centrifūgu. Izraēlas premjērministrs ir teicis, ka jaunais līgums, ko parakstīja ne vien Irāna un ASV, bet arī Lielbritānija, Krievija, Francija un Ķīna (kā ANO Drošības padomes pastāvīgās valstis), absolūti nav pieņemams. Protams, Izraēlas rīcībā ir daudz spēcīgāks kaŗaspēks nekā citām valstīm reģionā, kuņa tā atrodas, taču it īpaši laikā, kad tā joprojām cīnās ar palestīniešiem Gazā un Rietumu krastā, visticamāk, tā nekādas jaunas militāras operācijas nevēlas uzsākt.

Arī Irānā ne visi ir priecīgi par notikušo. Irānas prezidents Hasans Ruhani skaitās esam pragmatiskais, un viņš ir teicis, ka

līguma parakstīšana noteikti palīdzēs uzlabot Irānas attiecības ar citām valstīm. Taču Irānas galvenais vadonis ajatolla Ali Hamenei, ir brīdinājis, ka nekādā gadījumā viņa pārvaldītā valsts nevēlas uzlabot attiecības ar Ameriku, bilstot, ka “mēs atkārtoti esam teikuši, ka nevadam sarunas ar ASV reģionālu vai starptautisku jautājumu kontekstā, pat ne divpusēju jautājumu kontekstā. Tiesa, ir daži izņēmumi, piemēram, kodolprogramma, par kuņu vedām sarunas ar amerikāņiem, lai kalpotu savām interesēm.”

Hamenei minētās intereses ir viegli redzamas. Sankcijas gadu gaitā Irānas tautsaimniecībai ir kaitējušas pat ļoti. Zināms, ka Irānai ir daudz naftas, taču ierobežojumi naftas un naftas produktu tirdzniecībā Teherānas budžetā cirtuši jo dziļi robu, vēl jo vairāk tāpēc, ka Ruhani priekšgājējs Ahmedinedžāds savas valsts kasi iztukšoja gandrīz pilnībā. Jau tagad cerībā, ka sankcijas tiks vismaz mīkstinātas, ja ne atceltas pavisam, un Irānas tautsaimniecība no jauna tiks atvērta starptautiskām investīcijām, ap Irānas ekonomiku sākuši ostīties uzņēmēji no daudzām valstīm. Laiks rādīs, kas no tā visa iznāks.

Nav arī gluži tā, ka Irānai ar ASV nav pilnīgi nekādu attiecību, lai arī vēstniecību limenī ne. Teherānai un Vašingtonai gan ir vienādas intereses cīņā pret tā dēvēto Islāma valsti, kuņas attieksme pret dzīvi un sevis pārvaldītajiem cilvēkiem ir tik brutāla, ka Irāna salīdzinājumā

var šķist pat gluži mērena. Katrā gadījumā ir zināms, ka Amerika pēdējo mēnešu laikā ir piedāvājusi militāro lidmašīnu, i ar pilotiem, i bezpilota variantā, atbalstu Irānas kaŗavīriem Irākā un citur.

Lielākās briesmas jaunajam līgumam ir nevis Tuvajos Austrumos, bet gan ASV galvaspilsētā, kur ASV Senātā radušās domstarpības. Prezidents Obama preses konferencē pateica, lai republikāņi, kas asi ieibilst, nāk paši ar savu variantu par to, ko darīt attiecīgajā jomā, jo vienīgās iespējas esot vai nu diplomātija vai kaŗš. Tā nav gluži taisnība, jo arī bez diplomātijas un kaŗa minētās sankcijas varētu vienkārši atstāt spēkā vai arī pastiprināt, tā kaitējot Teherānai vēl vairāk. Taču tādā gadījumā Irāna varētu turpināt krāpties ar savu kodolprogrammu, atteikties tai pieļaut starptautiskos inspektoros u.tml. Tādā gadījumā eventuālā kodolieroča radīšana droši vien būtu tikai laika jautājums.

Republikāņi šajā gadījumā, kā jau pietiekami bieži tā tas ir, vienkārši trako. Sabiedriskās aptaujas Amerikā rāda, ka vairākums amerikāņu apsveic minēto līgumu un katrā gadījumā nevēlētos, lai viņu valsts uzsākt jaunu kaŗu ar Irānu. Savukārt Republikāņu partijas kandidāti nākamgad gaidāmajās prezidenta vēlēšanās ir teikuši, ja viņi uzvarēs, tad līgumu nekāvējoties lauzīs.

Izolēta un nikna Irāna pirmām kārtām ir drauds apkārtējām valstīm; joprojām, piemēram, tā

financiāli atbalsta teroristisko *Hezbollah* organizāciju. Teherānas iegrūšana vēl dziļākā izolācijā to varētu padarīt par vēl vienu Ziemeļkoreju, kur, kā zināms, smagas izolācijas ietvaros Phenjana jau ir radījusi un izmēģinājusi vairākus kodolieročus. Galu galā ir ļoti skaidri saprotams, ka ar kodolieročiem apbruņota Irāna būtu bīstama ne jau Tuvajos Austrumos vien.

No Latvijas viedokļa raugoties, jaunais līgums nepārprotami ir pozitīvi vērtējams. Mums jau tagad kaimiņos ir ar kodolieročiem līdz zobiem apbruņots valsts, kurā neprātīgāk noskaņoti politiķi un militaristi jau ir bilduši, ka tos varētu likt lietā pret Rietumiem. Laikā, kad arī Krievija arvien vairāk un vairāk tiek izolēta no ārpasaules, tas ir pat ļoti bīstami, lai arī gribētos cerēt, ka Kremļa valdniekam un viņa svītai veselā saprātā nepietrūkst. Taču pasaulē patlaban ir tikai dažas valstis ar kodolieročiem – ASV, Krievija, Lielbritānija, Francija, Indija, Pakistāna, Ķīna un Ziemeļkoreja, plus vēl Izraēla, kuņai kodolieroči noteikti ir, bet kuņa to nekad nav atzinusi. Katrā gadījumā minēto sarakstu papildināt vēl ar vienu valsti, turklāt tādu, kuņu pārvalda Rietumiem gana naidīga reliģisku ekstrēmistu kasta – nu, tas nu nebūtu prāta darbs! Katrā gadījumā jaunais līgums nebūt nebija automātiski paredzams, tā parakstīšana ir ļoti liela darba rezultāts, ne bez pietiekami sāpīgiem kompromisiem abās pusēs. Katrā ziņā tas ir apsveicams panākums.

Lielisks sasniegums

PAULS
RAUDSEPS

Paģājušajā nedēļā Rīgā notikušajā Pasaules latviešu ekonomikas un inovāciju forumā (PLEIF) piedalījās arī Dr. Imants Lauks, kurš radījis divus simtiem miljonu dolaru vērtus uzņēmumus. Dr. Lauks dzimis Anglijā, kur viņa vecāki nonāca pēc došanās trimdā Otrā pasaules kara laikā. Viņa ģimene bija aktīva Bredfordas latviešu sabiedrībā, kur tēvs Rolands darbojās sporta klubā "Trimda". Pēc studijām Imants kļuva par profesoru Pensilvānijas Universitātē. Tur viņš izstrādāja biocipus, ar kuņu palīdzību var veikt asins analīzes mazā, pārnēsājamā ierīcē. Uz šo tehnoloģiju pamata tika dibināts uzņēmums i-STAT, kuņa gada apgrozījums ir aptuveni 400 miljonu dolaru, un Epocal, kurš nesen tika pārdots par 255 miljoniem dolaru. Kādi ir priekšnoteikumi, lai profesors un pētnieks varētu iesaistīties šādu uzņēmumu dibināšanā un attīstībā? Ko Latvija var mācīties no Imanta Lauka pieredzes? Izmanojot foruma radīto iespēju, aprunājāmies ar Dr. Lauku par šiem jautājumiem.

Vispirms noskaidrosim – ko tieši esat izgudrojis?

Zelta krāsas čipā, kuru redzat savā bankas kartē, ir seši vai, biežāk, astoņi kontakti. Mēs izveidojam jaunu dizainu ar četrpadsmit kontaktiem, un to galā ir bioloģiski reaģenti, katrā kontaktā citādi. Katra vieta ir programmēta, lai notiktu reakcija ar kādu asinīs atrodamu vielu. Kad kartē ievada asins paraugu, tas plūst ierīcei pāri, un reakcija ar bioloģiskajiem elementiem rada elektrisku signālu, kuņu nolasa kartes lasītājs.

Kā to praktiski izmanto?

To varētu izmantot medmāsa apgaitā, arī reanimācijā. Asinis ievada kartē, to ievieto lasītājā, kurš pēc 30 sekundēm sniedz mērījumus. Mūsu galvenais produkts mēra asins gāzes, elektrolītus un metabolītus. Ir desmit mērījumi, kuņus ierīce var veikt tieši, vēl vairāki rādījumi, kuņus var aprēķināt, un nākamo trīs gadu laikā ceram papildināt iespējas ar tikpat daudziem jauniem mērījumiem. Tad varēsim dot rezultātus 25 mērījumiem no viena asins parauga.

Cik šī tehnoloģija ir izplatīta?

Mēs ierīces pārdodam 118 valstīs, bet tās netiek visur izmantotas vienādi. ASV pārdodam lielām slimnīcām, bet Indijā – mazām klīnikām. Attīstības pasaulē ir zināms biznesa modelis. Tur ir milzīgs iedzīvotāju skaits, bet medicīniskā aprūpe nav plaši pieejama, izņemot lielajās pilsētās. Maza vietējā slimnīca var būt gandrīz kā ārsta prakse, jo tur var būt pat tikai viens mediķis. Tur vajadzīgas ierīces, lai veiktu pamatdiagnostiķēšanu, un viņi nepirks lielās laboratorijas iekārtas. Pirks mazas ierīces. Tas līdzinās procesam, kas notika ar telefoniem šajās valstīs. Tur nav stabu ar va-

diem, viņi uzreiz sāka izmantot mobilās ierīces. Mazām ierīcēm ir pielietojamība visos šajos ģeogrāfiskajos reģionos, tāpēc mēs pārdodam ierīces Ķīnā, Indijā, Afrikā. Amerikā šīs ierīces palīdz sasniegt labāku rezultātu ar daudz mazākām izmaksām, jo asins paraugs nav jāievieto attiecīgā traukā, jāatdzesē, jāpārved uz laboratoriju, jāveic mērījums un jānodod ziņojums par rezultātiem. Tātad var izvairīties no daudzām darbībām. Mūsu kompanija atrodas Kanādā, bet mēs tur nepārdodam sevišķi daudz ierīču. Mēs tur atrodamies tāpēc, ka man tur patīk dzīvot.

Kāda zināšanās balstītai kompanijai ir stratēģiska priekšrocība būt vienā vai otrā vietā?

Ir svarīgi būt tuvu labi izglīotiem zināšanu ekonomikas darbiniekiem. Tāpēc ir svarīgi, ka Otavā ir lielāks tādu cilvēku īpatsvars, kam ir ārsta izglītība un doktora grāds, nekā gandrīz jebkurā citā vietā pasaulē. Bostonai arī piemīt šī priekšrocība, arī tā ir lieliska vieta. Savukārt atrašanās noieta tirgus tuvumā nav tik svarīga. Raizes, ka kāds investors šo uzņēmumu nopirks un pārcels kaut kur citur, nav pamatotas. Kanada ir daudz ieguvusi no kompanijām, kuras tur ir attīstījušas. Viņi ieņem no tām daudz nodokļu naudas. Tirgos var ieiet ar partneru palīdzību, nav pašam jātirgo produktus, bet uzņēmums paliks uz vietas, jo komanda un biznesa ekosistēma neļaus to pārcelt. Nevar to vienkārši pārvest uz Ķīnu vai Meksiku.

Kā jūs nonācāt līdz savu firmu dibināšanai?

Es piedzimu Anglijā, tur arī studēju un ieguva bakalaura gradu ķīmijā un elektroinženiera doktora gradu. Tas ir interesants lēciens. Patiesībā nodarbojos ar elektronikas materiāliem, tāpēc varēju pāriet no viena uz otru, bet es pasniedzu elektroinženierzinātņu un ASV kļuva par elektroinženierzinātņu profesoru. Tātad apguvu inženierzinātņu disciplīnu, kas patiesībā ir ļoti atšķirīga no dabaszinātnēm. Tas man karjērā ļoti nāca par labu, jo veiksmīgiem uzņēmumiem bioinženierzinātņu laukā ir jāapvieno zinātne ar inženierdarbu. Zinātnieki un inženieri domā atšķirīgi. Abas pieejas ir svarīgas veiksmīgai produktu izstrādei. Uzņēmumi, kuņiem ir zināšanas tikai vienā vai otrā laukā, parasti nav tik veiksmīgi. Daudz iespēju atklājas, tās apvienojot, jo daudzas no tām atrodas pa vidu šiem laukiem. Daudz cilvēku strādā pie attīstības vienā atsevišķā disciplīnā, bet nav tik daudz, kuņi var darboties pāri konkrētas disciplīnas robežām, jo uzņēmumi parasti neattīsta tādu iekšējo kultūru. Es biju ar vienu kāju katrā no šīm noietnēm, tāpēc varēju to izdarīt, un mēs mācām savus darbiniekus domāt abās šā dalījuma pusēs.

Vai jums prātā bija doma iesaistīties biznesā jau laikā, kad kļuvāt par profesoru?

Dr. Imants Lauks: "Man šķiet, ka latvieši pēc savas būtības ir gudri cilvēki, viņi zina izglītības vērtību. Ar diviem miljoniem pilnīgi pietiek. Taču ir ļoti svarīgi iemācīties spēles noteikumus. Ja tos nezina, tad cilvēkiem no ārpuses, kuņiem prasa ieguldīt naudu, var palikt iespāids, ka esat nedaudz neaptēsti."

Jā. Es biju inženieris, strādāju universitātes inženierzinātņu departamentā un vācu naudu pētījumiem. Pensilvānijas universitāte, kur biju profesors, ir pētniecības universitāte, tāpēc izdzīvo un zeļ tie profesori, kuņi spēj piesaistīt naudu. Ja to nespēj, tad tevi organizācijā nenovērtē. Statuss ir saistīts ar lielām pētniecības komandām un lieliem pētniecības budžetiem.

Pensilvānijas universitātē es strādāju ar mikročipu tehnoloģiju un visu laiku satraucos, ka pētnieciskā ziņā tā ir province. Visaktuālākais darbs mikročipu tehnoloģijās nenotika akadēmiskajā vidē, to veica Silīcija ielejā Intel un līdzīgi uzņēmumi. Tur notika istā zinātne. Akadēmīki dzīvoja izolēti un maldināja sevi ar domām, ka viņi rada kādu pievienoto vērtību. Tā nebija. Tas ir viens piemērs, bet jebkurā pielietojamā zinātnē, piemēram, medicīnā, pētniecībai ir vērtība tikai tad, ja no tās iegūstam labāku medicīnisku procedūru. Protams, ir ļoti vajadzīgi arī tīri akadēmiski pētījumi, kas vienkārši palielina zināšanu apjomu un kuņi netiek veikti ar kādu konkrētu praktisku mērķi. Arī ar to ir jānodarbojas. Taču ir jābūt līdzsvaram, un nedrīkst no pasaules izolēt akadēmisko kopienu, sevišķi tos, kas darbojas pielietojamā zinātnē un inženierzinātnēs. Šiem pētniekiem ir aktīvi jāvirza tehnoloģijas ārpus akadēmisk-

kās vides, nevis jāgaida, kamēr ieradīsies naudas maiši un mēģinās viņus pievilināt.

Vislabākie un veiksmīgākie tehnoloģiju uzņēmumi ir tie, kuņu vadošie uzņēmēji ir tehnoloģiju pārzinātāji. Viņiem nevajadzētu būt tiem, ko Anglijā sauc par *boffin* – traku zinātnieku ar brillētēm un izspūrušiem matiem, kuņš nespēj normāli sarunāties ar cilvēkiem un kuņam nepieciešams kāds, kas tiek galā ar financēm un vada uzņēmumu, jo viņš pats tikpat kā nevar sasiet sev kurpju šņores. Uzņēmēja apvienošana ar tehnoloģiju pārzinātāju ir daudz efektīvāks modelis. Bet tas darbojas tikai tadā gadījumā, ja akadēmīki vai profesionāļi, kas strādā laboratorijās un slimnīcās, uzskata, ka tas ietilpst viņu pienākumos. Tas ir saistīts ar organizācijas kultūru. Ja institūcijas vadība man saka – Imant, tu runā muļķības, mēs gribam palikt savā zilonkaula tornī –, tad šāda attīstība nebūs iespējama. Ir jārada stimuli, lai cilvēki gribētu tā strādāt.

Kādi jums bija stimuli Pensilvānijas universitātē?

Kad aizgāju prom, man jau bija *tenure*, respektīvi, man darbs bija nodrošināts līdz brīdim, kad nolemtu doties pensijā. Patiesībā aizgāju gadu pēc tam, kad to saņēmu. Viņi mani pavadīja ar laba vēlējumiem un priecājās, ka man veicas. Viņi sevi reklamē, izmantojot manus sasniegumus.

Nedomāju, ka man būtu problēmas piezvanīt dekānam un teikt, ka gribu atgriezties kā pasniedzējs.

Latvijā nereti runā par jautājumu – kam pieder patenti? Jūsu darbs ir novedis pie daudziem patentiem, vairākus no tiem noteikti izstrādājāt, kamēr bijāt profesors. Ja patents tad pieder universitātei, vai tas nemazina pētnieku interesi tos izstrādāt, jo viņi no tā negūs labumu?

Ir modeļi, kā ar šo jautājumu tikt galā. Tā ir problēma tikai tadā gadījumā, ja cilvēki šai lietai pieiet bez vajadzīgajām priekšzināšanām. Kad aizgāju no universitātes un sāku strādāt savā pirmajā uzņēmumā, mēs samaksājām universitātei nedaudz naudas, lai uz licences pamata šīs tehnoloģijas izmantotu. Ziemeļamerikā šie strīdi ir saspilējums tika atrisināts pirms 30 gadiem. Problēma ir neziņošs akadēmīķis, kurš ir pārliecināts, ka 90% darba ir jau izdarīti mirkli, kad viņu pārņēma iedvesma, un uzskata, ka viņam jāsaņem nevis 2% no nākotnes ienākumiem, bet 90%. Tas ir cilvēks, kas nesaprot procesu un lietu relatīvo vērtību.

Tātad ideja ir tikai 2% vērtā?

Var būt dažādi, bet 2% no visiem ienākumiem var būt ļoti liela nauda. No idejas, kuras attīstīšana un patentēšana varbūt maksāja tikai 10 000 dolaru, līdz brīdim, kad tā faktiski sāk nest peļņu, ir jāiegulda, iespējams, simt miljonu. Ja peļņa pēc nodokļiem ir tikai 10% no apgrozījuma un investoriem no šiem 10% ir jāatgūst savi ieguldītie simti miljoni, tad 2% no visa apgrozījuma ir ārkārtīgi daudz. Vārbūt 2% nav istais skaitlis, bet to var izrēķināt. Ir notikuši tūkstošiem šādu darījumu, un pēc tiem ir iespējams noteikt pareizo atskaites punktu. Nevajag no jauna izgudrot riteni.

Vai bija grūti pāriet no akadēmiskās vides uz uzņēmējdarbību?

Nē. Es nekad nebiju viens pats šajā procesā. Pat nejutu, ka pirmajā biznesā biju istis uzņēmējs. Esmu daudz lepnāks par otro uzņēmumu, jo tajā sākumā biju es pats, manas idejas un kodoskops. Savācu naudu, nokomplektēju komandu, savācu vēl naudu, paplašināju komandu un tā tālāk. Pirmajā reizē bija vietējais cilvēks, kuņam bija līdzekļi ieguldīšanai un kurš meklēja kontaktus ar universitātēm. Viņš man jautāja, vai esmu kādreiz domājis par iesaistīšanos biznesā, es atbildēju, ka tas izklausās interesanti. Tajā brīdī nebija zināšanu, lai dotos lielajā pasaulē. Tāpēc es stāstu par savu pieredzi. Atskatoties uz to laiku, domāju: ak kungs, cik daudz es nezināju! Paldies Dievam, man apkārt bija cilvēki, kuri kaut ko zināja. Process ir daudz efektīvāks, kad to iziet otro reizi, un otrā uzņēmuma veidošanā es izmantoju visu, ko biju iemācījis no pirmā piegājiena trūkumiem.

Kāds ir otrā uzņēmuma stāsts?

Kopumā piesaistīju 42 miljonus dolaru investīciju. Deviņus miljonus no 2001. līdz 2007. gadam, kad palaidām produktu, un pēc tam vēl 33 miljonus. Tā parasti notiek. Lai piesaistītu naudu, ir jāpierāda nevis, ka produkts darbojas, bet ka medicīnas produkts var ietekmēt aprūpes standartu. Ka tas var izmainīt veselu industriju. Ko nozīmē 500 miljonu dolaru apgrozījums? Tas nozīmē lielas izmaiņas medicīnas praksē. Vienkārši fakts, ka tev ir kāda ierīce, kas darbojas, nenozīmē, ka tev būs šāda pievienotā vērtība. Tas ir jāpierāda.

Intelektuālais darbs ir dzirksts, kas iedod liesmu. Taču pilnā vērtības īstenošana prasa daudz vairāk. Un nevajag ļaut šai idejai atstāt investoru rokas vai valsti, kurā to izgudro, līdz brīdim, kad ir realizēta izgudrojuma pilnā vērtība.

Par cik jūs pēc tam uzņēmumu pārdevāt?

Par 255 miljoniem dolaru, kas tiek pakāpeniski izmaksāti. Sākumā 160. Līdz šim izmaksāti aptuveni 200, tā ka vēl nākotnē būs aptuveni 55. Tā ir standarta procedūra tehnoloģiju uzņēmumu iegādē, kad ir pirmais maksājums un pēc tam seko nākamie. Tagad uzņēmums ir divīzija lielākā kompānijā, tur strādā apmēram 300 cilvēku, apgrozījums ir aptuveni 40 miljoni dolaru, un izaugsme šogad būs vairāk nekā 40%.

Jūs vēl aizvien tur strādājat?

Jā, vēl aizvien.

Plānojat tur turpināt vai arī cerat dibināt vēl kādu uzņēmumu?

Nē, bākā nav vairs tik daudz degvielas. Man ir 63 gadi. Daži cilvēki varbūt var tādā vecumā turpināt, bet es negribu būt starptiem, kam viss beidzas ar infarktu. Gribētu vismaz dažus gadus to visu izbaudīt.

Kāda vide ir nepieciešama, lai šādi uzņēmumi varētu rasties, un kas Latvijai būtu jādarā, lai veicinātu šādas vides rašanos?

Latvija var būt tikpat laba kā Izraēla vai Somija, jebkurā no šīm mazajām valstīm, kas ir augsto tehnoloģiju centri. Pietiek kritiskās masas. Protams, vairākums augsto tehnoloģiju centru nav valstis, bet pilsētas. Nav jāskatās uz Latviju, bet uz Rīgu. Silīcija ieleja atrodas pilsētīnā Kalifornijā. Pētījumu trīsstūra parks (*Research Triangle Park*) atrodas starp trim lielām pētniecības universitātēm Ziemeļkarolīnas štatā.

Bostona ir vēl viens piemērs – veicinošā vide atrodas tikai pašā pilsētā. Ir nepieciešama pilsēta, labas universitātes.

Man šķiet, ka latvieši pēc savas būtības ir gudri cilvēki, viņi zina izglītības vērtību. Ar diviem miljoniem pilnīgi pietiek. Taču ir ļoti svarīgi iemācīties spēles noteikumus. Ja tos nezina, tad cilvēkiem no ārpusē, kuriem prasa ieguldīt naudu, var palikt iespaids, ka esat nedaudz neapērti.

Kad iemācās spēles noteikumus, ir jāpūl sev reklamēt. Ja ir labs produkts un kāds, kas spēj vicināt karogu un saukt – paskatieties uz mums! –, tad nauda pie jums plūdis kā ūdens. Nauda

atrādīs labas tehnoloģijas.

Tas viss prasa laiku, tāpēc ir vienkārši jāsap. Jūs neredzēsiet neko lietderīgu, teiksim, medicīnas tehnoloģijās agrāk kā pēc desmit gadu darba. Tad sāksit ievākt ražu, būs iespaids uz ekonomiku. Bet tie desmit gadi ir vajadzīgi. Ja nesākat tagad, tad tas notiks tikai desmit gadus pēc tam, kad faktiski ķersities pie lietas.

Kā var piesaistīt naudu šādiem projektiem?

Manuprāt, riska kapitāla process Latvijā nav pareizi līdzsvarots. Ziemeļamerikā riska kapitāls gaida, kad nauda tiks ieguldīta ļoti augsta riska pasākumos. Pieņemsim, ka meklējat uzņēmumu, kurā vērtība varētu pieaugt divdesmit reizi. Tas nozīmē, ka tam ir jāspēj izaugt ļoti lielam, kas savukārt nozīmē – tam jābūt ar globālu skatījumu. Bet tam ir arī jābūt riskantam. Ja tas ir kaut kas pārāk vienkāršs, tad lielie uzņēmumi noteikti ar to jau nodarbojas. Jūsu produkta potenciālam ir jābūt izmantojamam pēc pieciem vai vairāk gadiem, jo pieci gadi paies, to attīstot.

Kad es to stāstu, tas varbūt izklausās pats par sevi saprotams, bet cilvēki, kuri šim procesam nav izgājuši cauri, to nesaprot. Lielie uzņēmumi izgudro un attīsta produktus nākamajam vai aiznākamajam gadam. Viņi meklē papildinājumus saviem esošajiem biznesa virzieniem. Ja tu kā uzņēmējs domā par nākamo gadu un attīsti produktu šodienas vajadzībām, tad līdz brīdim, kad nokļūsi tirgū, produkts jau būs tikai vakardienas vajadzībām. Tāpēc šādi ieguldījumi ir riskanti ne tikai tāpēc, ka iecerētās tehnoloģijas varētu nedarboties, bet arī tāpēc, ka tiek likta likme uz tirgu, kas vēl neeksistē. Analīze vai iekšējā sajūta tev saka priekšā, ka tirgus tur būs, kad produkts nāks gatavs, un produkts pats palīdzēs šo tirgu radīt. Tieši to investori meklē – produktu, par kurā viņiem ir sajūta, ka tas dos ļoti lielu atdevi. Viņi nebaidās no neveiksmes. Viņi liks likmi uz produktu, gaidot milzīgu atdevi, bet viņi liks daudzas šādas likmes. Latvijā attieksme ir tāda – ak kungs, nedrīkst būt neveiksme! Ir jānotiek lielām pārmaiņām domāšanā.

Par to daudz nerunā, bet gandrīz visas Ziemeļamerikas augsto tehnoloģiju zvaigznes ir piedzīvojušas vairākas neveiksmes. Ir arī labi zināms, ka riska kapitālists drīzāk ieguldīs naudu pie uzņēmēja, kurš ir piedalījies neveiksmīgā pasākumā, nekā pie tāda, kurš nekad neko nav darījis. Ja vien neveiksmes cēlonis nav tas, ka vadība apzagās vai bija acimredzami nekompetenti – un pārsvarā tā nav –, tad jāreķinās, ka tikai viens no desmit jaunībinātiem uzņēmumiem ir veiksmīgs. Tātad būs daudzi uzņēmēji, kuriem kaut kādu iemeslu dēļ vienkārši nepaveicas.

Tāpēc spēle tiek spēlēta tā: ir jādomā tālu uz priekšu un jāuzņemas pietiekami lieli riski. Savukārt Latvijā notiek mazi darījumi ar nepietiekamu kapitālu, un tie tikai nedaudz uzlabo tirgū jau esošo piedāvājumu. Turklāt nav daudz naudas uzņēmumu pirkšanai. Dzirdēju, ka te notiek daudzi darījumi,

kuļos uzņēmuma vadība nopērk firmu. Riska kapitālistam tā nav vēlāmā stratēģija, jo viņš nepanāks, ka vadība izpērk viņa daļas par 20 reizes lielāku naudu, nekā viņš ieguldījis. Tāpēc runāju par līdzsvaru – riskam ir jābūt lielākam un arī rezultātam ir jābūt daudz iespaidīgākam.

Publikācija tapusi sadarbībā ar nedēļrakstu IR

PĀRDOMAS PĒC 2. PASAULES LATVIEŠU EKONOMIKAS UN INNOVĀCIJU FORUMA

Uldis Sīpols (“*Sonoco*” viceprezidents, ASV):

“Latvijai ļoti svarīgi ir būt stiprai tajās nozarēs, kur tā jau patlaban ir stipra. Piemēram, kokapstrādē, pārtikas produktu ražošanā, zivju konservu ražošanā, daļēji medikamentu ražošanā un citās nozarēs. Tātad ir vajadzīga laba kvalitāte, ātra pasūtījumu izpilde un zemas ražošanas izmaksas. Ja mēs esam spēcīgi, tad mūs grūti ir izkonkurēt. Otrs virziens – enerģija – ir jāiegulda jaunajos iesācējuzņēmumos, palīdzot 18 līdz 32 gadus veciem uzņēmējiem. Viņi, uzauģuši *Facebook* un tīmekļa laikā, patlaban ir kā pasaules pilsoņi un prot tikloties, tomēr, iespējams, nav pietiekami zinīgi biznesā. Tomēr šiem cilvēkiem nav svarīga atrašanās vieta. Trešais virziens – nosacījums iepriekš teiktā īstenošanai ir to cilvēku izglītošana, kam ir labas tehniskās un arī sadarbības spējas. Atbalsts ir vajadzīgs tiem censoņiem, kas prot savas idejas īstenot, tiem, kas prot pārliecināt par savu ideju dzīvotspēju. Visā pasaulē, ne tikai Latvijā, patlaban ir talantu trūkums, cilvēkiem nav sadarbības un tehnisku spēju vajadzīgās kombinācijas. Nauđu nevar zaudēt, ja to iegulda izglītībā. Un ieguldījumi ir jāveic tā, lai labas zināšanas sniegtu gan pamatskolas, gan arī ģimnāzijas.”

Roberts Blumbergs (*Johnson, Blumberg & Associates* advokāts, Latvijas Goda konsuls ASV):

“Latvijā nevar uzticēties tieslietu sistēmai, un tā tiešām ietekmē uzņēmējdarbības vidi. Tieslietu sistēma ir jāskārto. Es arī piekritu savam draugam miljardierim Ričardam Drihausam (*Dreihaus*), kas Latvijas Universitātes biznesa inkubātoram ziedoja 100 000 dolaru, ka vairāk naudas ir jātērē mācībām. Protams, zinu teoriju, ka uzņēmējdarbības gars vai nu ir, vai tā nav.”

Pēteris Freimanis (*Starcom Media Vest Group* viceprezidents, ASV):

“Latvieši vienmēr sevi ir vērtējuši zemu – kas tad mēs! Mums nav amerikāņu totālā pārspēluma par to, ka viņi var visu. Patlaban redzam arī ASV, ka uzņēmumos uzturēt šo uzņēmējdarbības garu ir ļoti grūti, tomēr par to ir jācinās. Arī tik mazā valstī kā Latvija. Šis uzņēmējdarbības gars būs tad, ja cilvēki jutīsies labi. Latvijā ir jāpiestrādā pie tā, lai uzņēmējiem būtu pieejama vajadzīgā informācija, ļoti vajadzīgi ir forumi ar diasporas tautiešu piedalīšanos. Uzņēmējam jau savas uzņēmējdarbības sākumā ir jāzina, jāizpēta, ko viņš vēlas sasniegt, kā viņš darbosies ārpus Latvijas. Jāiekļauj šie nosacījumi biznesa plānā. Un plāns soli pa solim ir jāsaplānot. Ja to neizdara pašā sākumā, tad tas nozīmē šausanu tumsā ar cerību, ka trāpīs mērķim. Viegāk nekļūš. Tas viss atgriezīsies pie uzņēmējdarbības gara. Šo garu nevar uzburēt, tas nāk no darbības, no pozitīva iznākuma. Es noteikti nesaku, ka diasporas cilvēki zina visu, ka visi eksperti varēs Latvijas kolēģām palīdzēt tā-

pēc, ka daži uzņēmēji būs eksperti tikai par procesiem savā valstī.”

Juris Bļodnieks (*Latvian American Shipping Line* prezidents ASV):

“Viena no vislielākajām problēmām Latvijā ir kalpošana burta, respektīvi, birokratijai. Mēs sekojam instrukcijām, norādījumiem, īsti neapdomājot, ko tie nozīmē. Inženierzinātņu nozarēs tāda uzmanība sīkumiem ir ļoti laba, citās nozarēs, tostarp pārdošanā, ar to sokas ļoti grūti. Latvijā ir ļoti daudz labu izpildītāju, maz redzam jaunu ideju un to īstenošanu dzīvē. Ir maz inovāciju.”

Aleksis Karlsons (jurists, Berga bazāra pārvaldnieks):

“Uzņēmējiem Latvija varētu šķist interesanta, jo te nišas nozarēm ir izdevīgi veidot ražotnes. Tautieši aicināti „kaut vai attālināti” investēt dzimtenē, lai palīdzētu Latvijai attīstīties. Latvija ir ļoti pievilcīga vieta kā bāze daudzām nozarēm – ne tikai ģeogrāfiski, bet arī juridiskā ziņā. Intelektuālais potenciāls Latvijā ir piemērots eksportam. Mūsu valsts kļuvusi par sadarbības partneri institūcijām, kas vērstas uz ārējo tirgu tieši zinātnes un medicīnas nozarēs. Labs piemērs ir mans krusttēvs Kristaps Zariņš (chirurgijas profesors – *Red.*), kurš šeit vairāku gadu gaitā izveidojis sadarbību ar Stradiņa universitāti, kas veic pētījumus medicīnas nozarē pēc ASV pasūtījuma. Latvija ir interesanta arī lieliem, globāliem spēlētājiem, kuriem nepieciešami biroju darbinieki. Vairāki uzņēmumi radījuši piemēru un pārcēlušies savus departamentus uz Rīgu. Latvijā strādā *Statoil*, *Tieto* un citu uzņēmumu departamenti.”

LETA
nacionālā informācijas aģentūra

Marijas iela 2, Rīga, LV – 1502

marketing@leta.lv

+371 – 672 225 09

www.leta.lv

ROMĀNS TURPINĀJUMOS

PĒTERIS
AIGARS

(Turpināts no Nr. 27)

Kas zina, varbūt šoreiz patiesi sākas sen pareģotās un tik ilgi gaidītās pārmaiņas. Kaut viņa vēl varētu sagaidīt savējo no Sibīrijas!

Beidzot bija pienācis šķiršanās brīdis. Māte apkampa dēlu, noskūpstīja vedeklu uz pieres un tad pavisam jaunīgiem soļiem devās lejup pa kāpnēm, lai ar takometru atgrieztos savā vientulīgajā istabīņā. Rīt astoņos sākās viņai atkal darba diena. Dēls ar vedeklu viņu pavadīja līdz takometram.

“Brauc, māt, mierīgi, nebažījies par mani un Baibu, mums pašiem būs sava laime un savs padoms...”

“Kaut, dēls, tā būtu, kaut būtu. Tu, Baiba, sargi un glabā viņu, tev jāstājas manā vietā...”

“Gan jau, māt, pratišu ar viņu tikt galā, gan pratišu,” Baiba atjokoja, mierinot vīramāti.

Vēl pedējie rokas mājieni, pedējie atsveicināšanās vārdi, un takso-metrs aizrāva Liepas kundzi Londonas ielu režģos.

Nakts bija vēsa, bet dzidra. Baiba, kāpjot augšā savā mansardā, apvijās rokām Imantam un pieklāva galvu pie viņa pleca. Tā likās drošāk un vieglāk. Viņai gribējās būt tuvāk, turēt Imantu ciešāk, lai viņš vairs neizslidētu.

Baibas māte jaunlaulātajiem jau bija uzklājusi baltiem palagiem uz platā divāna gultu. Uz šī divāna Imants bija pārnakšņojis dažu labu reizi, Baiba, atvadoties un

Zīmējums: Zane Neimane

novēlot labu nakti, bija viņu skūpstījusi, bet tagad šī guļasvieta bija domāta abiem...

Kad nodzisa uguns un Baiba varēja piekļauties Imantam, viņa pēkšņi sāka šņukstēt. Cilvēku priekšā turētais lepnums izkusa. Imants, nesaprazdams, kas isti noticis, glāstīja un mierināja Baibu, bet viņa nebija tik viegli mierināma.

“Baiba, vai esmu tevi negribot apvainojis vai citādi pāri darijis? Saki, lūdzu, piedod man. Es patiesi nekā ļauna neapzinos...”

Baiba raudzījās tumsā valgām acīm, glāudīja Imanta matus un teica: “Imant, es zinu, ka tas aplami, bet šī kāzu nakts man vairāk atgādina bēres...”

“Bēres?”
“Muļķīt, tu nepazīsti sievietes. Tu pazīsti gan zinātnes un rakst-

niecības noslēpumus, bet ne sievietes sirdi...”

“Sirdi... Varbūt esmu centies to izprast, bet man nav sekmējies...”

“Tev tik ilgi nesekmēsies, kamēr atklāsi, kam viņa pukst. Viņa pukst dzīvībai, ne iedomātām patiesībām, doktrinām un programmām. Mums būtu jāpošas dzīvošanai, bet tu sataisies nāvei... Aizbraukdam no manis, tu mani aplaupi, tu paņem līdzī arī to daļu, kura pieder man. Gribu, lai tu būtu vienmēr ar mani, tāpēc esmu kļuvusi tava sieva. Saproti...” Baibas klusinātā balss drebēja. “Neesmu patmīlīga, bet mana sirds nespēj no tevis atteikties. Kāda dīvaina balss mani mudina iet ar tevi.”

“Auša. Notikumi Ungārijā nav domāti sievietēm, nav domāti tādi kā tu.”

ATKUSNIS SĀKĀS OKTOBRĪ

“Cik maz tu pazīsti savu sievu! Tikai tadēļ esmu tava, ka zinu tavu spēku un tavu nespēku. Tu īstenībā vēlies to pašu, ko vēlas mūsu ienaidnieki, tu vēlies mainīt dabu. Bet cilvēki piedzimst, ideoloģiju nesaindēti. Un tā ir vienīgā cerība nākotnei. Mēs varam ticēt elku dieviem, kurus esam paši uzceluši, bet mūsu bērni domās savu domu un neteiks paldies par to, ka cenšamies uzspiest viņiem savus uzskatus. Katra paaudze cikstas ar iepriekšējās paaudzes aizspriedumiem. Protams, viņai pašai rodas savi aizspriedumi, savas vajības, bet tas ir cits stāsts... Es vēlos braukt ar tevi, lai redzētu, cik cilvēkos ir Dieva dotas gribas pretoties varmācībai... Grāmatas un laikraksti pauz vienu, bet, saduroties ar pretestību, arī cildeni raksturi kļūst svārstīgi. Kafējnicā vēroju tavus sabiedrotos. Nevien no viņiem, arī dedzīgo poli, neņemtu pārāk nopietni. Viņi ir parādūši lietot lielus vārdus, bet lielie runātāji nekad nav bijuši darītāji un vēl mazāk cīnītāji. Atceries Vilhelmu Tellu. Nevien negaidīja, ka tas cels stopu pret varmāku. Varoņi ir kā koki, kuri saskatāmi tikai tad, kad mežu nolauzusi viesuļvētra. Daži ozoli, priedes vai bērzi palikuši. Citi guļ zemē, bet tie stāv. Kad es biju maza, tēvs man stāstīja par pulkvedi Kalpaku. Klausījos, iemiegot viņa stāstā. Tas man likās tik tāls un miglā tīts, bet, kad biju lasījusi Andrē Žida vārdus: “Pasauli glābs daži nedaudzie”, sāku aptvert. Nevien

nevar būt labs mākslinieks, kam sveša cilvēka dabas mistērija, kas neatšķir varoņi no nevaroņa. Varoņim jāpiedzimst, bet ar to arī vien nepietiek, viņam ir jāzaug... Es slepeni vēroju tevi, man liekas, ka tevi mīt visas tās pazīmes, lai veiktu ko vienreizēju... Vai tavu draugu vidū vēl ir kāds, kam rokās stopu ielicis pats Dievs?” “Vai ir, vai nav, Dievs vien to zina,” svārstījās Imants. “Tu vēlies uzziņāt par daudz... Bet es gribu būt tur klāt, kur vēsture ar zelta svāriem izsver dvēseles. Ja nebūs varoņu, nebūs brīvības. Es ticu viņiem visiem un nevienam, un tomēr ticu – lielā diena nāks. Kas to vedīs, kas atvērs tai vārtus? To pateikt šodien nevarēs neviens... Bet saule lēks, lai nakts bijusi cik gara...”

“Imant, tu esi aizdedzies pats no savas ticības, bet es neatkāpšos no tevis nekad...”

“Tātad, tu vēlies...”
“Es vēlos tev sekot, palikt ar tevi. Patiesībā gribu sākt ar Latviju,” Baiba aprāvās, it kā būtu nobijusies no saviem vārdiem, kas pavisam klusi pārritēja pār lūpām un ietinās oktobra nakts villainē. “Es gribu sākt ar Latviju!” viņa lēni atkārtoja.

Imants, sasprindzinājis uzmanību, sekoja viņas domu gaitai.

“Ar Latviju?” iejautājās viņš nedroši, baidīdamies, ka atbilde būs tāda, kādu negaida. Vai viņš tik maz Baibu pazinis?

(Turpinājums sekos)

ĒRIKS
JĒKABSONS

(Turpināts no Nr. 27)

IZLŪKI

Jau no 1919. gada Latvijas armijas militārais izlūkdienests samērā plaši kā izlūkus izmantoja sievietes. Piemēram, uz Bermonta armijas aizmuguri trīs reizes tika sūtīta aģente Zelma Sirsone (dzimusi 1899. gadā Mālpils pagasta Zilišos). 1934. gadā viņa tika apbalvota ar Triju zvaigžņu ordeni un kara resora sastādītāja priekšlikumā par to bija sacīts: “No dabas enerģiska, noteikta, visus uzdotos dienesta pienākumus izpildīja kārtīgi, ar lielāko pašaieliedzību. Grūtā Rīgas atbrīvošanas periodā Sirsone, sevi uzpurēdama Latvijas labā, veda personīgi izlūkošanu Rīgas rajonā – Bermonta aizmugurē, ievācot noteiktas un pareizas ziņas par ienaidnieka artilērijas vietām utt. Šīs ziņas bija viens no faktoriem, kurš deva mums uzvaru pār ienaidnieku, apklusinot, pēc iepriekš sniegtajām ziņām, ienaidnieka artilēriju...” Jaunā sieviete 1918. gadā Petrogradā bija beigusi ģimnaziju, gadu strādājusi par skolotāju Kostromas guberņā, bet 1919. gadā atgriezies dzimtenē un rudenī

iestājusies Zeltmata dramatiska-jos kursos Rīgā. Jau pilnā sparā ritot Bermontiādei, meitene, redzot, ka kursu vadītājs raizējas par savu Pārdaugavā palikušo ģimeni, apņēmies doties uz turieni un noskaidrot, kādā stāvoklī tā atrodas. Saņēmusi atteikumu Amerikas Sarkanā Krusta misijā, kuŗa ar abu karojošo pušu piekrišanu apgādāja Pārdaugavas iedzīvotājus ar pārtiku, viņa devās uz Armijas virspavēlnieka štābu, kur viņai piedāvāja ievākt ziņas par ienaidnieka artilēriju. Meitene nekavējoties piekrita. Oktobra beigās viņa tika aizvesta uz Bolderāju, bet no turienes naktī zvejnieka laivā – līdz Ragaciemam, kur zvejnieks viņu uz rokām iznesa krastā. Ar grūtībām atradusi naktsmājas uz sola pie krāsns kādā zvejnieka mājā, no rīta devās uz Majoru pusi. Ceļā vairākkārt aizmūrējās patruļas, taču atlaidušas, kad teikusi, ka „jāiet tepat tuvumā”. Majoros vācu štābā saņēmusi atļauju šķērsot Lielupi, viņa ieradās Tornākalnā, “izmaldās pa to, sameklē arī Zeltmata ģimeni. Un skatās, vēro un neuzkritošās sarunās noskaidro visu, kas varētu interesēt mūsu štābu.

Latvijas armijas virspavēlnieka štāba Izlūkošanas nodaļas izlūks Zelma Sirsone

25. oktobrī viņas dzimšanas diena, viņa kļūst liela meita, 20 g. veca. Pie cementfabrikas bermontieši nepasniez vis viņai puķes, bet aizdomīgi noprasa, ko viņa te meklē. Ko meklē? – Laivu! Naivajai meitai jātiek pāri Daugavai vai plīst, vai deg! Vācieši noraida trako iedomu: latvieši no otra krasta viņu nošaus! Un viņa bēdīga aiziet..., lai naktī

kopā ar Zeltmata ģimeni iesāktu gājienu uz Vecrīgu pa apkārtceļu: pāri Lielupei, gar jūrmalu līdz Ragaciemam. Tur kādā būdā ir uzticami zvejnieki. Un kādā naktī atkal ceļojums pa jūru. Otrā dienā štāba virsnieks ziņkāri klausās Zelmas Sirsones stāstos un kaut ko pieraksta, pārtaujā, atzīmē. Un stundu vēlāk bermontieši splauj melnu, kad mūsu artilērijas baterijas sāk dragāt labi maskētās baterijas Pārdaugavā... Dienu vēlāk pie viņas ierodas virsnieks, spiež roku un priecīgi smaida: štābs sūta jums pateicību. Jūs norādījumi tiešām nebija zemē metami. Un mums ir lūgums, vai jums nepatīktu atkārtot tādu pastaigāšanos ienaidnieka aizmugurē? Zelma Sirsone klusi pamāja ar galvu.” Sekoja nākamais gājienš pirms 11. novembra Pārdaugavas atbrīvošanas operācijas. Pati viņa atcerējās: “No posteņa līdz postenim, arvienu tuvāk ienaidniekam mani vadāja mūsu karavīri. Pie pedējā posteņa vēlreiz pārbaudīju, vai man nav līdzī kaut kas kompromitējošs, kas norādītu, no kurienes nāku. Iznīcināju visus dokumentus un droši devos pretī nezinā-

majam. Šoreiz tas notika pie Berberbeķu dzirnavām, Rīgas – Kalnciema šosejā. Vērodama apkārti, gāju uz Rīgu. Tā noklāņojumu visu dienu bez kādam klizmām. Vāciešos bija redzams apjukums, jo mūsējie spiedās virsū. Vakarā biju nezinā, vai meklēt naktsmājas vai arī tūlīt mēģināt pārklūt ugunsliņijai – pie mūsējiem. Pēkšņi vakara tumsā sāka pieaugt šāvieni troksnis, un tad sirds salēcās priekā: tur atskanēja spēcīgi urā saucieni. Es zināju, ja sauc urā, tas nozīmē, ka mūsu zēni iet uzbrukumā! Mūsējie tai vakarā Ilguciemā sūri rāva pušu fronti. Es ar vieni skolniecīti, kas man bija piebiedrojusies un pavadīja pa Pārdaugavu, devos pretim šiem urā saucieniem. Reti bermontieši paskrieja mums garām. Beidzot sastapām pirmos mūsu karavīrus, mēs abas tiem skrējām līdzī, tagad pakaļ bermontiešiem, rādījām, kur viņi vēl turas, un ceļus, pa kuriem bēg... Tā bija lieliska nakts. Rītā es pieņācu pie Rīgas tiltiem un, pateikusi sargposteniem, ka man jātiek drīzāk štābā, tiku pirmā no Rīgas privātiem iedzīvotājiem pāri tiltam.”

(Turpinājums sekos)

Sievietes un brunotie spēki Latvijas Neatkarības kara laikā 1919.–1920. gadā

MADARA RUDZĪTE,
Seno amatu skolas dalībniece

Rotkalšana un senie amati Ģendertos

Kaltu šķindoņa, adatu šņākoņa, kokles mūzika un griezes dziesmas pie Salacas raksturoja seno amatu skolu pie folklorista un valodnieka Austra Graša. Mācības notika jau otro reizi – no 26. jūnija līdz 2. jūlijam Mazsalacas tuvumā, Ģendertu mājās.

Seno amatu skolā mācījāmie rotkalšanu, ādas apstrādi (13. gs. goda tērpa zābaku šūšanu) un kokles spēli. Iespēja apgūt senās prasmes kopā pulcēja jau pieredzējušus entuziastus un arī iesācējus, kas pirmo reizi rokā turēja kaltu, adatu vai kokli. Apmēram 20 cilvēku lielā grupā kopā mācījāmie, strādājām, palīdzējām cits citam, lai atpūtas brīžos vienotos dziesmās un dančos.

Ģendertos ir iekārtota laba rotkalšanas darbnīca, un meistarū vadībā varējām kalt visdažādākās rotas, par pamatu ņemot gan autentiskas senās baltu rotas, gan izmantojot paši savu iztēli. Rotas kalt palīdzēja pieredzējušie meistari Andris Grebis un Jānis Mednis. Viņu uzraudzībā tapa Nameja grezēni, amuleti, dzintara kulonu ietvari, stopu saktas un aproces. Rotkalšana bija interesanta gan iesācējiem, gan dalībniekiem ar pieredzi, jo daudz skaistu rotu varēja izkalt arī tie, kas kaltiņus nekad rokās nebija turējuši. Vislielāko gandarījumu radīja pašradīto rotu skaistums, kuŗas nemaz neiznāca tik šķības, kā sākumā baidījāmie.

Ar mākslinieces un materiālu dizaina speciālistes Agritas Krieviņas stipro roku palīdzību un neizsīkstošu pacietību katrs uzšuvām ādas zābaku pāri. Zābaku paraugs nācis no izrakumiem Vecrigā. Iz-mantojot Agritas izveidoto izklājumu, nepilnas nedēļas laikā tapa pavisam autentiski arhaioloģiskā tautastērpa zābaki. Pēc Agritas vārdiem, šūt zābakus ir grūtāk, nekā veidot pastalas, jo tiem nepieciešama bieža āda un sarežģītāka šūšanas tehnika, tāpēc zābaki mums bija īsts izaicinājums. Par spīti tam, bruņojušies ar īleniem un pacietību, dūrienu pa dūrienu tikām galā ar uzdevumu.

Seno amatu skolā folkloras kopas *Laiva* vadītāja Anda Ābele interesentus iepazīstināja ar kokles

spēles pamatiem. Spēlējām gan tās, kuŗas mūzikas pamatus jau apguvušas, gan tās, kuŗām mūzika bija jauna pasaule. Meditatīva kokles spēle aiz Ģendertu pojenēm laikā starp rotkalšanu un ādas apstrādi brīžiem bija vislabākā atpūta. Ar lieliskajām skolotājās prasmēm Anda ne tikai ielika pamatus kokles spēlei, bet ieinteresēja to nopietnāk apgūt arī pēc šīs skolas.

Protams, seno amatu skola nebūtu iespējama bez Austra Graša un viņa ģimenes ieguldījuma. Skolu īpašu padarīja ne tikai lekcijas un diskusijas par dažādiem latviskās folkloras elementiem – kā tautastērps vai latviešu un lietuviešu valodas īpatnības –, bet tieši aizraujošas sarunas, kopā dziedāšana lielajā saimes istabā un danči līdz vēlam vakaram. Tieši ģimeniskā kopības sajūta un latviskuma novērtēšana vijās cauri visai šīs nedēļas skolai. Uz nedēļu aizbēgot no pilsētas steigas, mieru ieguvām Ģendertos!

No kreisās: Ģendertu saimnieki Ieva Freinberga un Austris Grasis

NOVADU ZIŅAS

INESE RAUBIŠKE

“Lauku diena” Priekuļos

Lai arī jūlijs Valsts Priekuļu laukaugu selekcijas institūta (VPLSI) darbiniekiem ir karsts darba laiks, taču tieši vasaras vidū Priekuļos tradicionāli tiek organizēta “Lauku diena”, šogad sadarbībā ar Vidzemes Agroekonomisko kooperatīva sabiedrību (VAKS), kas sniedz pakalpojumus un konsultācijas lauksaimniecības produktu ražotājiem. Atklājot šo sarikojumu, VPLSI direktore Arta Kronberga zīmīgi norādīja, ka “...laiks mainās, un arī mēs maināmies laikam līdzīgi. Ceru, ka no šī gada aizsāksies jauna tradīcija un arī turpmāk “Lauku dienas” sarikojumu varēsīm rīkot sadarbībā ar Vidzemes Agroekonomisko kooperatīva sabiedrību, kas ir mūsu labie kaimiņi un sadarbības partneri...” No savas puses VAKS valdes priekšsēdis Indulis Jansons norādīja, ka “Lauku dienas” ir loģisks turpinājums VAKS sadarbībai ar Valsts Priekuļu laukaugu selekcijas institūtu. “Daudz tiek runāts, ka latvieši var, mēs gribam parādīt, ka var ne tikai runāšanas līmenī. Ilgstošā laikā plānojot šo sadarbību, tai vajadzētu rezumēties ar to, ka varam pārdot ne tikai savas preces, bet arī intelektu. Tāpēc šī ir īstā vieta, kur

paraudzīties, ko piedāvā gan zinātne, gan lauksaimniecības tehniskās iespējas...” Novēlot labu vasaru, Jansons “Lauku dienas” dalībniekus iepriecināja ar ziņu, ka graudu cenas ir kļuvušas patīkamākas un, cerams, tās tādas saglabāsies arī turpmāk.

“Lauku diena” pulcēja vairākus simtus interesentu, kuri uz Priekuļiem bija atbraukuši ne tikai no tuvākajiem novadiem. Un institūta darbinieku paveiktais kārtējo reizi nelika vilties, jo sarikojums izdevies vērienīgs, saturīgs un interesants gan lauksaimniekiem, gan skatītājiem, kas nav saistīti ar laukiem. No VPLSI vienmēr gaida augstas kvalitātes veikumu – Priekuļu institūta gadsimtu ilgā vēsture un tradīcijas, uz perspektīvu vērstais darbs – allaž piesaistījis gan zinātnieku, gan lauksaimnieku uzmanību. Šogad “Lauku dienas” norisēs kā vienmēr piedalījās institūta zinātnieki, rādot savus pētījumus uz lauka, iesaistījās tādi lauksaimniecības tehnikas izplatītāji kā LPKS VAKS, SIA KONEKESKO, SIA STOKKER AGRITECH, SIA VADERSTAD, SIA AMAZONE, SIA MINI TRAKTORS, uz lauka demonstrējot modernos augsnes apstrādes agregātus. Ar savu produkciju iepazīsti-

Raimonds Biedritis, SIA Grauda spēks īpašnieks ar meitiņu

nāja arī augu aizsardzības un mēslošanas līdzekļu izplatītāji SIA BAYER, SYNGENTA POLSKA, UAB ADAMA, NUFARM GmbH, metināšanas iekārtu tirgotāji SIA Greising, augsnes kaļķošanas materiālu ražotāji SIA Saulkalne, savus pakalpojumus

piedāvāja augsnes izvērtēšanas firmas SIA AgTech un AGRI CON GmbH un apdrošinātāji SIA EURORISK Latvija un BALTA AAS.

Garšīgi produkti bija nobaudāmi un nopērkami mazā tirdziņā – saldējums, medus... un īsta lauku maize (SIA Grauda spēks), cepta no Priekuļos audzētajiem graudiem. Īsta manta, kuru atzinīgi novērtē gan pašmāju ļaudis, gan kā ciemakukuli iegādājas Latvijas viesi. Pie maizītes ik pa laikam sastājas pircēju rinda.

Lai šurp atbraukušie mazie apmeklētāji negarlaikotos, uz nodarbēm aicināja Rīgas latviešu biedrības “Sprīdīšu skolas” rado-

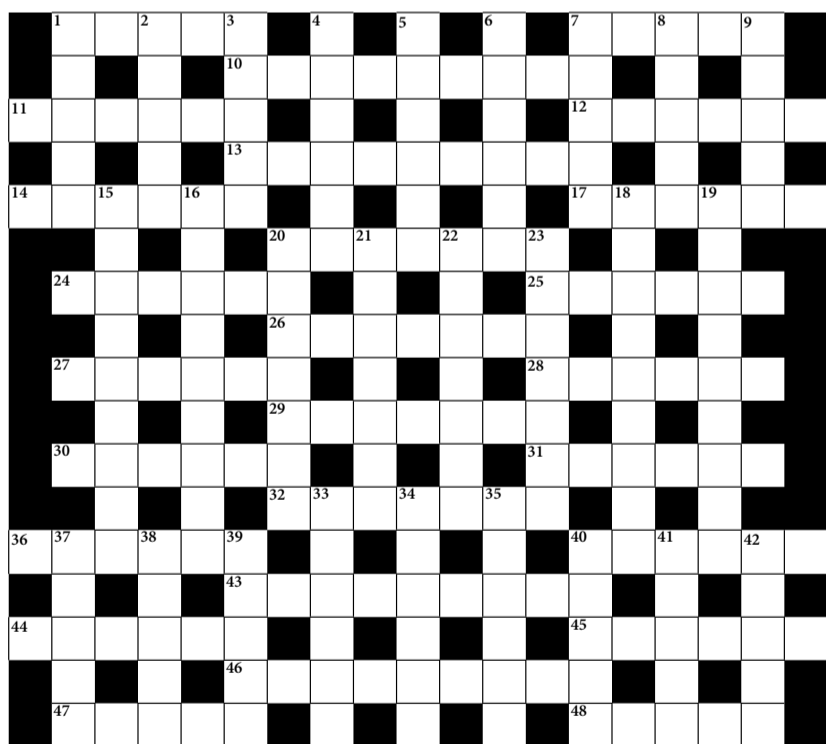
šās darbnīcas – kartupeļu saulišu darbnīca, kartupeļu zīmogu darbnīca, vainagu vīšanas darbnīca, graudu orķestra un mūzikas un spēļu darbnīca. Un te varēja uzziņāt arī latviešu tautas ticējumus, piemēram, lai zināms lielākām meitām, kas pin vainagus, – ja meitai galvā vainags no liepu ziediem, tā ir zīme, ka viņa vēl nav satikusi savu iecerēto. Bet mazie bērni, pārņemti ar kartupeļu zīmogu un saulišu veidošanu, katrs savu sauli kā rotājumu varēja iekārt Priekuļu institūta jaunā kartupeļu pagraba milzu durvju ailā, turklāt šī nodarbe tika svinīgi pavadīta ar dūdinieka muzicēšanu.

Jaunā kartupeļu pagraba atklāšana (kad Priekuļu institūta laukos kartupeļi vēl tik tikko sākuši ziedēt un ikgadējā “Kartupeļu diena” vēl tikai gaidāma) ar lustīgu balli un bagātīgu mielastu, kurā īpaša vieta ierādīta uz uguns liktiem lieliem katliem ar miežu kailgraudu biežputru, aizdarītu ar saldkrējumu un gaļu, ir viens varens “Lauku dienas” nobei-gums. Satraukta, bet, domājams, arī gandarīta par “Lauku dienas” norisi, bija arī VPLSI direktores vietniece Baiba Ošmane, kurā kopā ar kollegām sagatavoja un novadīja šo dienu godam.

Taču līdz ar šo sarikojumu Valsts Priekuļu laukaugu selekcijas institūta aktivitātes šovasar nebeigsies, jo jau jūlijā beigās tiks organizēts sarikojums, kurā varēs uzziņāt daudz jauna par kartupeļu sēkludzēšanu un iepazīties ar bioloģiskās saimniekošanas sistēmas lauku izmēģinājumiem...

Sastādījis KĀRLIS PĒTERSONS

KRUSTVĀRDU MĪKLA

tāli konstruktīvi elementi. 15. Renesanses mūzikas forma. 16. Sistematisks vienveidīgu priekšmetu krājums. 18. Senlaicīgi segti četrriteņu rati. 19. Pavalsts Indijas dienvidos. 20. Pareizs, nevainojams. 21. Pilsēta ASV dienvidos pie Misisipi. 22. Vaļveidīgo kārtas zīdītāji. 23. Attīstības pakāpe. 33. Liliju dzimtas sipolaugi. 34. Organisks savienojums, ko satur timiāna eļļa. 35. Vecs, vājš zirgs (*sar.*). 37. Profesija. 38. Veikli efektīgi paņēmieni (*piem., akrobātiskā*). 39. Rakstnieka ietekmes veids. 40. Kuģu piestātnes. 41. Trauks ar vāku. 42. Pārdoša rīcība.

Krustvārdu mīklas
(BL Nr. 27, atrisinājums)

Līmeniski. 1. Veikls, izveicīgs. 7. Olimpiskais čempions šķēpa mešanā 1968. gadā. 10. Lietvedības nodaļa iestādē. 11. Seno romiešu apģērbs, ko valkāja zem togas. 12. Latvijas kultūrvēsturisks apgabals. 13. Provanšiešu viduslaiku (11. – 13. gs.) dzejnieki, dziesminieki. 14. Porains vulkāniskas izcelsmes iezis. 17. Kinemātiskās viskozitātes mērvienība. 20. Transporta līdzeklis ziemā. 24. Spāņu muižnieks. 25. Vēršu cīņas dalībnieks. 26. Autora paskaidrojums pie lugas teksta. 27. Kēde. 28. Grambas. 29. Krokodilu ģints dzīvnieks. 30. Ejot šķērsot ielu. 31. Ķīnas Tautas republikas naudas vie-

nība (*daudzsk.*). 32. Mechanikas nozare. 36. Noslēgtas sabiedrības grupas Indijā. 40. Amerikas kinoakadēmijas balva. 43. Sens sitamais mūzikas instruments, turku bungas. 44. Lielmuižnieki Spānijā un dažās Latīņamerikas zemēs. 45. Sporta spēle. 46. Ūdens transportlīdzeklis kravu pārva- dāšanai. 47. Mīksts metāls. 48. Sens gaismeklis.

Stateniski. 1. Valsts Okeanijā. 2. Liela ģimene. 3. Aina. 4. Tēls brāļu Kaudziņu romānā “Mērnīku laiki”. 5. Lielupes pieteka. 6. Jūras dzīvnieks ar recekļainu ķermeni. 7. Vērtīga jūras zivs, kas nārsto upēs. 8. Lēcienā apmests kūlenis gaisā. 9. Horizon-

Līmeniski. 1. “Mazepa”. 6. Asuāna. 10. Miers. 12. Miegs. 13. Ganga. 14. Bass. 16. Kanēlis. 18. Ceļš. 19. Apalači. 21. Nokavēt. 23. Pļaut. 24. Haifa. 25. Slāpt. 28. Traheja. 29. Atkāzas. 33. Hūns. 35. Ofēlija. 38. Tāls. 42. Ierod. 43. Kļava. 44. Dadži. 45. Varens. 46. Sviests.

Stateniski. 2. Ašers. 3. Erss. 4. Amata. 5. Redzēt. 6. Astri. 7. Urga. 8. Nante. 9. Amēba. 11. Maršs. 15. Staburags. 16. KNAB. 17. Sakē. 18. Civilizēt. 19. Auļot. 20. Iraka. 21. Nafta. 22. Tapas. 26. Veto. 27. Akra. 30. Ohaio. 31. Blonds. 32. Usmas... 34. Norma. 36. Fords. 37. Jumis. 39. Ādams. 40. Odze. 41. Ikri.

ZIŅAS ĪSUMĀ

Cēsis no 13. līdz 19. jūlijam notika Latvijas baptistu VIII Dziesmu svētki “Dziesma Latvijas dvēselei”, kurā piedalījās vairāki simti koku, vokālo ansambļu, dziedātāju, mūziku un Cēsu baptistu draudzes zvanu ansambļi. Viens no svētku rīkotājiem bija komponists Ēriks Ešenvalds. Latvijā ir 90 baptistu draudzes. Šogad aprit 90 gadu kopš pirmajiem baptistu Dziesmu svētkiem, kuri notika 1925. gadā 20. un 21. jūnijā Liepājā, piedaloties 1100 dziedātājiem. 17. jūlijā koncertzālē “Cēsis” notika pianista Reiņa Zariņa solokonzerts “Latviešu un franču klaviermūzika”, kurā starp skaņdarbiem konfērānsjē lomā iejutās Ēriks Ešenvalds.

Latvijā 15. jūlijā apritēja 10 gadu kopš Struves ģeodēziskā loka iekļaušanas UNESCO Pasaules kultūras un dabas mantojuma sarakstā. Līdz šodienai saglabājušies tikai 34 raksturīgākie Struves ģeodēziskā loka triangulācijas punkti, kuri izvietoti Norvēģijā, Somijā, Igaunijā, Lietuvā, Baltkrievijā, Moldovā un Latvijā. No Latvijā kādreiz uzskaitītajiem 16 punktiem UNESCO Pasaules mantojuma sarakstā iekļauti divi – “Jēkabpils” Struves parkā un “Sestukalns” Ērgļu novadā. Ar Kultūras ministrijas atbalstu tiks veidota “Jēkabpils” punkta patstāvīgā ekspozīcija.

Liepājas ostā 15. jūlijā ienāca četri Lielbritānijas Karaliskās Jūras spēku flotes Universitātes vienības patruļkuģi HMS Biter, HMS Pursuer, HMS Explorer un HMS Trumpeter, kas veic mācību braucieni Baltijas jūrā. Pirms vairākām dienām tie bija piestājuši Rīgas un Ventspils ostā. Tā Lielbritānijas augstskolas studenti gūst praktisko pieredzi navigācijā un iepazīst ap Baltijas jūru esošās ostas.

Latvijas Dabas muzejā Rīgā no 16. līdz 19. jūlijam bija apskatāma izstāde “Liliju dienas 2015”, kur ar krāsu un smaržu dažādību apmeklētājus priecēja liliju selekcionāru audzētās vairāk nekā 200 šķirnes no visiem Latvijas reģioniem. Jau par tradīciju ir kļuvusi skaistākā lilijas zieda noteikšana izstādes apmeklētāju balsojumā. Savukārt profesionālā žūrija vērtēja sasniegumus selekcijā, piešķirot Ziemeļamerikas liliju audzētāju biedrības dāvāto ceļojošo kausu.

DIEVKALPOJUMI

(Turpināts no 18. lpp.)

30. augustā Bībeles stunda. **6. septembrī** Bībeles stunda. **13. septembrī** Bībeles stunda. **20. septembrī** dievk. **27. septembrī** Bībeles stunda. **4. oktobrī** Pļaujas svētki ar pašu nestām brokastīm.

• **Toronto – Sv. Jāņa ev. lut. latv. dr.:** (200 Balmoral Ave, Toronto, ON M4V 1J6), tālr.: 416-921-3327, e-pasts: baznica@bellnet.ca. Māc. Dr. Anita Gaide, tālr.: 905-477-7042, e-pasts: aigaide@yahoo.com. Diakone Aina Avotiņa, tālr.: 416-920-8491, e-pasts: avotinsa@aol.com. Dr. pr. Kārlis A. Jansons, tālr.: 905-338-5613, e-pasts: kjan27@gmail.com. Pr. vietn. Sibilla Korule. Dāmu kom.pr. Maija Sukse, tālr.: 416-221-4309, e-pasts: sukse@sympatico.ca **26. jūlijā** dievk. (Sv. Andreja dr. izkārtojuma), prāv. emer. Ivars Gaide. **11:00** dievk. Saulainē-nometnē. **2. augustā** dievk. ar dievg., (Sv. Jāņa dr. izkārtojuma), prāv. emer. Ivars Gaide. **11:00** dievk. Saulainē. **9. augustā** dievk. (Sv. Andreja dr. izkārtojuma). **16. augustā** dievk. (Sv. Jāņa dr. izkārtojuma). **23. augustā** dievk. (Sv. Andreja dr. izkārtojuma). **30. augustā** dievk.

• **Vašingtonas (DC) latv. ev. lut. dr.:** Draudzes nams (400 Hurley Ave, Rockville, MD 20850-3121), tālr.: 301-251-4151, e-pasts: dcdraudze@verizon.net, Info: www.dcdraudze.org Mācītāja prāv. Anita Vārsberga Pāža, mob. tālr.: 301-302-3270, e-pasts: macanitavp@gmail.com, dr. pr. Jānis Vītols, tālr.: 703-264-0089.

Svētdienās: 10:00 Dievkalpojums. Kristīga sadraudzība. Grāmatu galds. **Paziņojums – sākot ar 14. jūniju vasaras dievk. notiek 10:00, seko kristīga sadraudzība. 26. jūlijā** Sv. vak. dievk., jūnija, jūlija, augusta jubilāru sveikšana. **2. augustā** dievk. **9. augustā** Sv.vak.dievk. **16. augustā** 10:00 Kapu svētki *Rock Creek* kapsētā, Vašingtonā DC. **Rokvillē dievk. nenotiek. 23. augustā** dievk. **30. augustā** Sv. vak. dievk. **13. septembrī** Latviešu skola atsāk mācības. **11. oktobrī** Jauniešu iesvētības.

• **Vilimantikas latv. ev. lut. dr.:** *Ebenezer Lut. Church* (96 Oak St, Willimantic, CT), dr. pr. Vija Bachmuts, tālr.: 860-644-3268. **8. augustā** 10:00 Kapu svētku dievk. Vilimantikas jaunus kapos, I.Gorbants. Lietus gadījumā dievk. notiks *Ebenezer* bazn.

• **Ziemeļkalifornijas latv. lut. dr.:** Sanfrancisko (425 Hoffman Ave, San Francisco), Info: www.zkldraudze.wordpress.com

26. jūlijā 11:00 Sanfrancisko dievk., māc. Kārlis Žols. **16. augustā** 11:00 Sanfrancisko dievk., diak. Ruta Bambāne. **16. augustā** 15:00 *Los Gatos* dievk., diak. Ruta Bambāne.

Lūgums sūtīt SARĪKOJUMU un DIEVKALPOJUMU ziņas uz e-pastu: rasma@laiks.us, vēlākais – svētdienās. Kārtējam avīzes numuram ziņas uz redakciju tiek nosūtītas PIRMDIENĀS.

Pēkšņi no mums šķīries mūsu mīlais brālis

ROMULS ANDRIS GARŠKIS, Jr.

Dzimis 1953. gada 2. maijā Santa Rosa, Kalifornijā, ASV, miris 2015. gada 12. jūnijā Los Angeles, Kalifornijā, ASV

*Es aiziešu tā lēni, klusi,
Kad saule rītā uzlēkusi...*

*...Un jauki bija ceļi,
Ko visi kopā gājām;
Liels spožums pārklājies
Pār dienām tām.
/N. Kalniņš/*

Dziļās sērās un mīlestībā viņu piemin
BRĀLIS LAIMONS JURIS G
MĀSA LIGITA AR VĪRU LARRY RAKE
MĀSA MARIKA AR VĪRU RICHARDS ČANKA
MĀSA MONIKA AR VĪRU DENNIS OLSON
UN MĀSASDĒLI CHRIS UN CASEY OLSON

UN TĀ SIRSNĪŅ, KO VIŅŠ MĪLĒ,
TERRE ASHMORE

Dieva mierā aizgājis
mans mīlais Tēvs un Vectēvs

ALFREDS SPRINCIS

Dzimis 1923. gada 3. martā Talsos, Zentēnē, Latvijā,
miris 2015. gada 28. jūnijā Wallingford, Connecticut

*Aiz katra paliek dzīve
Un pasacītais vārds,
Bet atmiņas
Sirds ilgi saglabās.*

Mīlestībā piemin:
MEITA VIJA SCHENK AR VĪRU ED
MAZDĒLI MIKĒLIS UN MATVEJS
MĀSAS DĒLS VILIS GULBIS
MĀSAS MEITA AINA LINDQUIST AR VĪRU HAROLD
MĀSA ASJA ZEIBARTS LATVIJĀ
MĀSĪCA LAURA SKREIJA ANGLIJĀ
RADI UN DRAUGI AMERIKĀ, ANGLIJĀ UN LATVIJĀ

Mūžībā aizgājusi mūsu mīlā

DAINA DZIDRA IVES, dzim. SKRAPA

Dzimusī 1933. gada 17. decembrī Vietalvā, Latvijā,
mirusi 2015. gada 22. jūnijā Kanadā

Viņu mīlā piemiņā paturēs
KRUSTDĒLS ARNIS AR ĢIMENI
AUSMA UN ALBERTS VĪGANTI

Mūžībā aizgājusi mūsu filistre

DR. SILVIJA GRANT ZIRAKS

Dzimusī 1935. gada 11. novembrī Rīgā, Latvijā,
mirusi 2015. gada 1. jūlijā Albuquerque, NM

Par viņu sēro
CONCORDIA ZINTENIECE
KALIFORNIJAS KOPA

NEKROPOLE

PERSONU, NOTIKUMU UN KAPU KULTŪRVĒSTURISKA ENCIKLOPĒDIJA

Aicinām atbalstīt virtuālo enciklopēdiju

Nekropole.info arī materiāli,

veicot mērķa ziedojumus. Šis ir unikāls projekts, kuŗam nav analoga pasaulē. Mēs tveram pasaules aizejošo vēsturi, par centrālo asi, ap kuŗu viss griežas, liekot Latviju.

Tas varbūt ir ambiciozi, bet – kuŗš gan darīs,

ja ne mēs paši?!

Skatiet – www.nekropole.info!

Mīlestībā pieminam mūžībā aizgājušo mūsu draugu un coetus brāli

Ing. TALIVALDI DUMPI, Lett! 56II

Dzimis 1937. gada 15. aprīlī Rīgā,
miris 2015. gada 20. maijā Rīgā

Izsakām dziļāko līdzjūtību kundzei Zīlei un visai ģimenei!

*Tik putekļi klāj cepuri,
Un vakarā viss klusu.
Jau rūsa apklāj rapieri,
Drīz jāiet būs uz dusu...*

Vieglas smiltis dzimtā zemē, mīlais draugs!
SĒRĀS VIŅU PIEMIN
ILMĀRS UN RASMA KRĀSTS

LATVIJAS SPORTISTI LATVIJĀ UN PASAULĒ

Gaŗezera vasaras vidusskolas skolēni aicina ciemos basketbolistu Kristapu Porziņģi

Vairāk nekā simt Gaŗezera vasaras vidusskolas skolēni aicināja Kristapu Porziņģi apmeklēt vasaras vidusskolu, lai iepazīstinātu viņu ar latviešu centru, kas darbojas Mičiganas pavalstī un šovasar svin savu 50. pastāvēšanas gadu jubileju. Skolēni vēlējas kopā ar Kristapu Porziņģi (attēlā) diskutēt par latviešu valodu, tradīcijām un latviskās identitātes saglabāšanu ārpus Latvijas.

Gaŗezers ir latviešu centrs dienvidu Mičiganā. Gaŗezers pastāv, lai pulcinātu latviešu sabiedrību, audzinātu un mācītu latviešu jaunatni, lai stiprinātu latviešu valodu, kultūru un garīgās vērtības, lai veicinātu latvietību un saites ar Latviju. Vasarā darbojas vairākas programmas: Gaŗezera bērnu nometne, Gaŗezera sagatavošanas skola un vasaras vidusskola.

Pasaules junioru meistarsacīkstēs Kolumbijā

Kolumbijā, Kali, risinājās Pasaules meistarsacīkstēs vieglatlētikā junioriem U-18 grupā. Latvijas pārstāvjiem bija labi panākumi. Augstlēcēja Ieva Turķe izcīnīja sudraba godalgu, par bronzas medaļas laureāti kļuva Laine Donāne.

Ieva Turķe (pirmā no kr.) uz goda piedēstala

Turķe sasniegta personisko rekordu un otro vietu ieguva ar 1,82 m augstu lēcieni. Ar rezultātu 1,82 m sacensības beidza trīs sportistes, taču mazākais mēģinājumu skaits lielākajā augstumā palīdzēja Turķei pakāpties uz goda piedēstala sudraba pakāpiena. Par čempioni kļuva čehiete Mihaela Hrubá – 1,90 m.

Jaunā šķēpmetēja Laine Donāne labāko rezultātu sasniegta jau pirmajā mēģinājumā – 56,15 m, bet nākamajos piecos mēģinājumos rezultātu neuzlaboja.

Eiropas meistarsacīkstēs Eskilstūnā

Latvijas vieglatlēti piedalījās Eiropas meistarsacīkstēs Eskilstūnā, Zviedrijā, U-20 vecuma grupā. Par mūsu lielāko cerību tika uzskatīta šķēpa metēja **Anete Kociņa**, un viņa cerības attaisnoja. Ar jaunu personisko rekordu Anete izcīnīja sudraba medaļu. Latvijas sportiste jau ar pirmo metienu uzrādīja konkurētspējīgu rezultātu, šķēpu raidot 55,32 metru tūlumā un jau garantējot sev vietu starp labākajām astoņām sportistēm.

Anete Kociņa // FOTO: LETA

Otrais mēģinājums Kociņai nebija ieskaitīts, trešo metienu viņa veica 56,18 m tālu, kas ilgu laiku ļāva turēties trešajā vietā. Izšķirīgais bija pats pēdējais raidījums, ko jaunā latvieti aizmeta 58,88 m tūlumā, kas ir jauns viņas personiskais rekords. Šāds rezultāts ļāva pakāpties uz otro vietu, atpaliekot tikai no polietes Marijas Andrejčikas, kuŗa par čempioni kļuva ar 59,73 m tālu metienu. Citi šķēpmetēji – Jāzeps Groza (67,69) un Artūrs Meirāns (66,68) netika tālāk par priekšsacīkstēm, ierindojoties attiecīgi 15. un 19. vietā 26 sportistu konkurencē.

Pasaules universiādas medaļas Latvijai

Pasaules universiādā Kvandžu vieglatlēti izcīnīja trīs medaļas. Turpinot labās tradīcijas, pie godalgām tika šķēpa metēji. Sudraba medaļu izcīnīja **Lina Mūze** – 60,26 m un bronzas – **Zigismunds Sirmāis** – 79,37 m. Pirmajā mēģinājumā Zigismunds šķēpu aizmeta 79,37 m, nākamajos piecos rezultātu uzlabot neizdevās. Tomēr sasniegtais rezultāts ir Sirmā šīs sezonas labākais.

Zigismunds Sirmāis // FOTO: REUTERS/Scanpix

Savu labāko rezultātu Mūze sasniegta trešajā mēģinājumā, kad šķēpu raidīja 60,26 metru tūlumā. Līdz priekšpēdējam metienam latvieti bija finālsacensību līdere.

Sacensībās augstlēcšanā **Madara Onužāne** 1,70, 1,75 un 1,80 m augstumā novietotās latīņas pār-

varēja ar pirmo lēcieni, taču 1,84 augstums viņai nepadevās ar trim mēģinājumiem, kas latvietei deva dalītu otro vietu.

Latvijas vīriešu studentu **volejbola** izlase Dienvidkorejas pilsētā Kvandžu ar 3:0 pret Ķīnu pabeidza universiādes turnīra grupu kārtu un cīņas turpināja ceturtdaļfinālā. Izslēgšanas turnīrā Latvijas volejbolisti izcīnīja **septīto** vietu.

Amerikā studējošā **Madara Strautmane** akadēmiskajā airēšanā izcīnīja septīto vietu.

Trissollēkšanā **Madara Apine** ar rezultātu 13,56 m izcīnīja **augsto piekto** vietu.

Eiropas Jaunatnes olimpiāda

Eiropas Jaunatnes olimpiāda notiek katru otro gadu un šoreiz labākos jaunos sportistus no visas Eiropas uzņems Gruzijas galvaspilsēta Tbilisī. 13. Olimpiāda notiks no 25. jūlija līdz 1. augustam. Sacensībās savu sportisko meistarību plāno pārbaudīt 50 Eiropas valstu jauno sportistu vecumā no 15 līdz 18 gadiem. Latvijas komandas sastāvā iekļauti 72 sportisti, kas startēs septiņos sporta veidos no deviņiem sacensību programmā paredzētajiem.

Gan pēc sporta veidu klāsta, gan ceremoniju ziņā Eiropas Jaunatnes olimpiāda līdzinās Olimpiskajām spēlēm. Sporta programmā tiek izmantota olimpiskā simbolika un atribūtika, kā arī Olimpisko spēļu tradīcijas.

Latvijas U-20 basketbolisti – piekšie Eiropā

Latvijas U-20 izlases basketbolisti Eiropas meistarsacīkstēs ceturtdaļfinālā Italijā ar 58:72 zaudēja Turcijas līdzaudžiem un turnīra turpinājumā pretendēja uz piekto vietu. Lai gan vienības sastāvā nebija vadošo spēlētāju Kristapa Porziņģa un Anžeja Pasečņika, izdevās ar 77:66 (14:17, 14:18, 27:11, 22:20) pārspēt Čehijas vienību, un piektā vietā bija rokā.

Latvijas U-20 basketbolisti // FOTO: LETA

Latvijas izlases labā 16 punktus iemeta Linards Jaunzems, 15 pievienoja Dāvis Geks un Richards Lomažs, kuŗa rēķinā arī izcīnītas deviņas atlekušās bumbas.

Latvijas U-20 **sieviešu** izlase Eiropas meistarsacīkstēs finālturnīrā basketbolā Kanariju salās ar 51:68 piekāpās Polijas izlasei un neiekļuva ceturtdaļfinālā, paliekot piektajā vietā. Spēlē par 9.-16. vietu ar 74:63 mūsu basketbolistes pārspēja čehietes, sagla-

bājot vietu kontinenta meistarsacīkšu elitē. Turpinājumā Latvijas vienība zaudēja Beļģijai ar rezultātu 55:57 un Eiropas meistarsacīkšu kopvērtējumā ierindojās divpadsmitajā vietā.

Latvijas basketboliste **Sabīne Niedola** nākamo sezonu aizvadīs Vācijas klubā Zārlui *Royals*, paziņojis portāls *wochenspiegel-online.de*.

Agrāk par ļoti talantīgo uzskatītā Niedola ārzemēs atgriezies pēc vienas sezonas pārtraukuma, jo iepriekšējā sezonā "Cēsu" vienības sastāvā izcīnīja otro vietu Latvijas Sieviešu basketbola līgā (LSBL) un Latvijas un Igaunijas apvienotajās meistarsacīkstēs. Aizvadītajā sezonā viņa vidēji guva 14,3 punktus un izcīnīja 11 bumbas zem groziem. Līdz 2010. gadam Niedola pārstāvēja savas dzimtas Liepājas profesionālo komandu, bet pēc tam leģionāres karjēru sāka Francijas vienībā Nantes *Reze*. 2011./2012. gada sezonā viņa sākotnēji pārstāvēja "Liepājas" un "TTT Rīga" komandu, bet gadu mijā pievienojās Spānijas augstākās līgas vienībai *Caja Rural Tintos de Toro*. Arī nākamo sezonu Sabīne aizvadīja Spānijā, pārstāvēd *Cadi ICG Software*.

Tenisisti pret Madagaskaru uzvar ar 3:2

Liepājā risinājās **Deivisa kausa** izcīņas spēle Eiropas/Afrikas zonas 2. grupā. Latvijas tenisi spēlēja pret Madagaskaras vienību. Mārtiņš Podžus, kuŗš pasaules rangā ieņem 442. vietu, trīs setos ar 6:1, 6:2, 7:6 (7:5) uzvarēja pretinieku pirmo raketi Džeikobu Rasolondrazanu, kuŗš rangā ieņem dalītu 2018. vietu, un ar 2:6, 6:2, 4:6, 7:6, 6:4 pieveica Anco Rakotondramangu (ATP rangā 2018. v.). Mārtiņš uzvarēja arī otrajā vienspēlē.

Mārtiņš Podžus

Miķelis Lībietis vienspēlē zaudēja, bet dubultspēlē kopā ar Mārtiņu Podžu pretiniekus uzvarēja, panākot rezultātu 3:1 un uzvaru visā sacensībā. Līdz ar to Latvijas tenisi saglabāja vietu 2. grupā. Pēdējā spēlē Jānis Podžus zaudēja, un rezultāts kļuva 3:2 Latvijas vienības labā.

Anastasija Sevastova pirmo reizi kopš 2013. gada februāra

startēs WTA pamatsacensībās. Tas notiks Bādgāsteinas *International* limeņa turnīrā, kur viņa guva divas uzvaras kvalifikācijā. Tādas pašas nozīmes turnīram Stambulā kvalificējās **Aļona Ostapenko**.

Plūdmales volejbols

Plūdmales volejbolisti **Aleksandrs Samoilovs/Jānis Šmēdiņš** Šveicē ar uzvarām sāka pasaules tūres sezonas pēdējo *Major* serijas turnīru. Latvijas duets aizvadīja pirmās kopīgās spēles pēc vairāk nekā mēnesi ilgās pauzes. Šmēdiņš savainojuma dēļ sacensībās nebija piedalījies kopš maija beigām. Pēc grupu turnīra viņi sacensības turpināja ceturtdaļfinālā, kur ar 2:0 pārspēja austriešus.

Finālā Latvijas volejbolisti trīs setu cīņā ar 1:2 (16:21, 21:13, 10:15) atzina jauno pasaules čempionu brazīliešu Alisona Cerutti un Bruno Oskara Šmita pārākumu. Līdz ar to Samoilovs un Jānis Šmēdiņš Gštādes *Major* turnīrā izcīnījuši sudraba godalgas un vērtīgus punktus sacensībā par vietu 2016. gada Riodežaneiro Olimpiskajās spēlēs.

Satellite turnīrā Lichtenšteinā, Vaducā, Latvijas plūdmales volejbolistes Alise Lece/Marta Ozoliņa izcīnīja devīto vietu. Ar sudraba godalgām šo turnīru beidza Inese Jursone/Tina Graudiņa.

Inese Jursone (pa kr.) un Tina Graudiņa

Latvietes finālspēlē pēc uzvarēta pirmā seta tomēr atzina Vācijas dueta Terēza Mersmana/Izabella Šnaidere pārākumu – 1:2 (21:18, 18:21, 11:15).

Rīgā viesojās pasaules čempions šachā

Rīgā leģendārajam Latvijas šachistam, pasaules čempionam Michailam Tālam veltītajā *Tal Residence* ēkā Elizabetes ielā notika interesanta šacha sacensība. Visos bija ieradies ilggadējais pasaules čempions **Anatolijs Karpovs**. Latvijas šacha savienība bija noorganizējusi Karpova sacensību ar lielmeistaru Jevgeņiju Sveņņikovu. Spēkošanās melnbaltajos lauciņos beidzās ar rezultātu 4:2 Karpova labā.

Lielmeistars Anatolijs Karpovs pēc spēles sacīja: „Kaut tādas iespējas, kā šeit Rīgā, būtu katrā valstī! Un tā pirmie sūtņi ir kultūra un sports.”

Lielmeistars Jevgeņijs Sveņņikovs: „Visā Latvijā kopā ar *Tal Residences* izdevās radīt šacha vilni. Tagad būtu nepieciešams tālāk attīstīt šo iniciatīvu.”

Sporta ziņas sakopojis
P. KARLSONS